

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ben edebiyattan ibaretim

KAFKAOKUR

SAYI 49 • YIL 6 • MART 2020 • 10 TL • KKTC: 16 TL

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

"Bir kişinin deliliği, bir diğerinin gerçekliğidir."

Mehmet Ali & Akşamsetası

Tim Burton

KONU:

KAFKAOKUR

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi
"„ben edebiyattan ibaretim."
Franz Kafka

Ayık Edebiyat Dergisi | Sayı 49 - 10 TL | KKTC: 16 TL
kafkaokur.com - konudukkan.com - instagram.com/kafkaokur - twitter.com/kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi: Kafka Okur Yayıncılık İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.

Genel Yayın Yönetmeni: Gökhan Demir - **Editör:** Merve Özdoğal - **Kapak ve Sanat Yönetmeni:** Tülay Palaz

Sanat Yönetmeni: Yeliz Akın - **Yayın Danışmanı:** Baran Güzel - **Genel Koordinatör:** Eren Caner Polat

Saha Koordinatörü: Süleyman Özkara - **Konu Dükkân:** Aslı Coşkun Demir

Adres: Müeyyeddade Mah. Tatar Beyi Sok. No:24/B Beyoğlu, İstanbul

İletişim: editor@kafkaokur.com

ISSN: 2148-6824 **Yayın Türü:** Yerel, Süreli Yayın

Baskı: İleri Basım Matbaacılık Tel: (212) 454 35 10 Matbaa Sertifika No: 33316

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.: (216) 585 90 00

Yazarlar

Okan Çil - Soner Sert - Gonca Özmen - Ufuk Beydemir - Deniz Barut - Kemal Varol - Hakan Bıçkıcı - Cihat Duman
Sabile Talay - Cihan Talay - Nazlı Yıldırım - Berk Maral - Ali Volkan Erdemir - Nazlı Başaran - Bahri Butmar
Elçin Subaşı - Alican Saygı Ortanca - Gizem Vatandost - Cansu Cindoruk - Baran Güzel - Tuğba Sanıral

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kolaj, Poster

Tülay Palaz - Cansu Akın - Gizem Gündüz - Merve Yüçit - Eren Caner Polat - Yeliz Akın - Vardal Caniş
Timuçin Keleş - Barış Şehri - Didem Dağbaşı - Nilay Adlım - Ayşe Kübra Özkoç
Selen Çelik Şeyşane - Günseli Sepici - H. Sercan Tunalı - Pelin Aysan - Oya Başkaya - Başak Arslan

©Her hakkı saklıdır.

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar
elektronik ortamlar da dahil olmak üzere
yazılı izin olmaksızın kullanılamaz.

Yalnızlık, dışlanmışlık
duygularını bir kere tattıysanız,
bunlar sizi asla terk etmez.

Okun Çil

CANAVARLARIN PEŞİNDEKİ YÖNETMEN

“Tüm hayatım boyunca tuhaf çocuk olarak tanımlandım ve bir birey olmak için uğraştım. Birey olup bir şeyler başardığımda, tüm konuşulanlardan kendimi uzak tutmaya çalıştım. Kendim hakkında bir şeyler duymayı sevmiyorum. Bu yüzden internet de kullanmıyorum. Pencereden dışarı bakmaya zaman ayırmayı daha çok seviyorum.”

Korku sinemasının ilk örneklerine ulaşabilmek için Georges Méliès'e kadar gitmemiz gerekir. 1896'da *Le Manoir du Diable* (Şeytan'ın Şatosu) isimli, yaklaşık 3 dakika uzunluğundaki bu filmle birlikte ete kemiğe bürünen canavarlar, kötü ruhlar, şeytanlar ve büyücüler, aradan geçen 124 yıl sonra bile farklı hikâyelerle, tuhaf kostümler içerisinde hepimizi korkutmaya devam etmektedirler.

Aradaki 124 yılda neler oldu peki? Yirminci yüzyılın başlarında dışavurumcu Alman sinemasının ürettiği korku filmlerinde sert ışık kullanımının, grotesk dekorların, kaba makayaların ve elbette yaylıların korkuyu beslediğini öğrendik. 1930'ların Amerikan sinemasındaysa daha eli yüzü düzgün yaratıklar ve yakışıklı vampirler çıktı karşımıza. İşte o sıralarda, başta Amerika olmak üzere bütün dünyaya yavaş yavaş yayılan bir B film furiası başladı sonra.

Bütçeleri yoktu; yıldız isimleri, pahalı stüdyoları, kaliteli dekorları, yetkin senaryoları... Yoktu. Az parayla yaptıkları filmlerden büyük hasılatlar bekliyorlardı. Bazen birkaç filmi montajlayıp yeni film diye sinemaya sokuyorlar, bazen bununla bile uğraşmayı filmlerin sadece isimlerini değiştiriyorlardı.

1950'lerde Hammer Film Productions'ın devreye girmesiyle işler hepten çığırından çıktı. İkonik canavarlar birbirleriyle savaştırılırken, içlerine bolca kan, vahşet, işkence ve seks eklendi. II. Dünya Savaşı'nın yarattığı dehşet o kadar büyüktü ki korku sineması onunla boy ölçüşmek adına her şeyi yapıyordu.

Başta ticari kaygılarla ortaya çıkan B filmler, yüzyılın ortasında baskın bir estetik hâlini aldı ve devam eden yıllarda akil yönetmenlerin işe el atmasıyla boyut değiştirerek bağımsız sinemaların oluşumuna ciddi katkılar sundu.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Zaman içerisinde kendi yönetmenlerini, senaristlerini, yıldızlarını doğuran bu filmlerin hemen hepsi "kötü" filmler olsa da sinemaya duyulan aşkın bir göstergesi olarak da yorumlandı. Onca yokluk içinde film üretmek öyle kolay meslek değildi. Bu, ancak çığınların girişeceği bir uğraştı.

İşte bu yüzden "kötü" filmleri seviniz. Onlar aslında çok iyidir.

GOTİK PRENSİN YOLCULUĞU

"Uyumadan önce peri ve hayalet hikâyeleri anlatmaya başlamayacak, uyandıktan sonra rüyalarımızı birbirimize aktaramayacaksak, uygarlığımızdan ne bekleyebiliriz?" diyor Jean Svankmajer.

Bu sayımızda hayalet hikâyeleri anlatmayı meslek edinmiş bir yönetmeni, Tim Burton'ı konu edindik. Kariyeri boyunca 11 tanesi kısa, toplam 32 filmin yönetmenliğini yapan, 15 yapımın senaristliğini üstlenen ve 11 filmde oyunculuk yapan Tim, aynı zamanda iyi bir çizer. O bize bir sürü hikâye anlattı, peki ya onun hikâyesi nasıldı?

Yıl 1958'di. Fransa'da beşinci kez cumhuriyet ilan edildi. Rus yazar Boris Pasternak, Nobel Edebiyat Ödülü'nü geri çevirdi. Film kuramcısı André Bazin ve Yahya Kemal Beyatlı hayata gözlerini yumdu. Nilgün Marmara, Bruce Dickinson, Michael Jackson ve Madonna dünyaya geldi. Yine aynı yılın 25 Ağustos'unda doğanlardan biri de ünlü yönetmen Timothy Walter Burton'dı.

II. Dünya Savaşı sonrasında dünya yaralarını sarmaya henüz fırsat bile bulamamışken bir de Vietnam Savaşı ortaya çıkmıştı. ABD başta olmak üzere, dünyanın çeşitli yerlerinden barış sloganları yükseliyordu. İnsanlık yoksulluktan, ölümden, hastalıklardan bıkmıştı ama toprağın emeceği daha çok kan vardı.

Tim, Los Angeles, Burbank'te dünyaya geldi. Ailenin tek çocuğuydu. Babası Billy Burton bir beyzbol oyuncusuydu ama yeteri kadar para kazanamadığından bir eğlence parkında çalışıyordu. Annesi Jean Erickson Burton'sa kedilerle ilgili çeşitli aksesuarların, enteresan dekoratif eşyaların satıldığı bir mağazada görevliydi. Orta hâli bir aileydiler. Yıl 1961'i gösterdiğindeyse Daniel adında bir bebek daha katıldı aralarına.

Tim içine kapanık bir çocuktı. Kendini doğru düzgün ifade etmekten uzaktı, sosyal ilişkileri hayli problemliydi. Bunun doğal bir getirisi olarak, sadece sokakta değil, ailesiyle de çeşitli sorunlar yaşıyordu. Alınan ortak bir karar neticesinde, Tim'in büyükannesine yaşamasına karar verildi. Bu, herkes için daha iyi olacaktı.

"Vincent Malloy'un yaşı yedi. Her zaman kibardır ve yapar söyleneni. Yaşına göre hiç bencil değil ve oldukça iyiydi. Ama aynen Vincent Price gibi olmak isterdi. Kız kardeşiyle, köpeklerle ve kedilerle yaşamak onun için sorun değildi. Fakat aslında örümceklerle ve yarasalarla dolu bir evi yeğlerdi... Düşünceleri sadece fena suçlar hakkında değildi. Resim yaparak ve okuyarak geçirmeyi severdi vaktini. 'Koş Jane Koş' gibi kitaplar okurken diğer çocuklar. Edgar Allan Poe'yu Vincent'in en sevdiği yazar."

Okul hayatında, dahası insanlarla kurduğu ilişkilerde baş gösteren sorunlar, onu kitaplara ve filmlere yönlendirdi ama en çok zevk aldığı şey resim çizmekti. Sürekli bir şeyler çiziyordu. Bunu fark eden öğretmenleri, Tim'i çevre kirliliği temalı bir resim yarışmasına katılması için teşvik ettiler. Tim yarışmayı kazandı ve çizimi bir yıl boyunca beldedeki çöp kamyonlarının üzerinde sergilenmeye başladı. O sıralar dokuzuncu sınıftaydı.

Bu, hayli tuhaf bir histi. Bunca zaman bir yabancı gibi dolaştığı sokaklar, caddeler artık ondan bir imza taşıyordu. Dışarıda bulunmak, odasında vakit geçirmek gibiydi yani. Kendine ait kıldırdığı her şeyle beraber sosyal fobisinden kurtuluyor, hayata daha da katılıyordu. Ve hepsinin sebebi sanattı, Tim yeteneğinin farkına varmıştı.

Sanatını besleyen şeylerin başını kitaplar, özellikle de Edgar Allan Poe'nun öyküleri çekse de filmlere ayrı bir merak besliyordu. Sürekli sinema salonlarında alıyordu soluğu. Özellikle de korku filmleri vazgeçilmezleri arasındaydı.

O yılların Amerika'sında, dahası dünya popüler sinemasında düşük bütçeli, B tipi, bol kan, vahşet ve canavarlarla dolu korku filmleri üretiliyordu. Bu estetikte film üretme yapım

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteley.org>

*Derinlerde bir yerde,
bu kemiklerin içinde bir
boşluk büyümeye başladı.*

The Nightmare Before Christmas

şirketlerinin belki de en büyüğü Hammer Film Productions'tı. Birbirinden ucuz, para kazanmaya yönelik, "2 Film Birden"li gösterimlerin ardı arkası kesilmiyordu.

Tim de ateşli bir seyirci olarak sürekli film izliyordu. Beyaz perdedeki illüzyona bayılıyordu. Ama en sevdiği korku filmleriye şüphesiz Edgar Allan Poe uyarlamalarıydı. İki sevgilinin buluşması gibi bir şeydi bu. Pek tabii en sevdiği aktör de işte bu uyarlamaların önemli oyuncularından olan, dünya korku sinemasının yıldızlarından Vincent Price'di.

"Ben oldum olası canavarları ve canavar filmle-ri ni sevmişimdir... Çoğu canavarın aslında algılanmadığını, onların etrafındaki çoğu insan karakterinden daha samimi, candan olduklarını hissederdim... Benim peri masalım genelde canavar filmleriydi... Hoş ve normal algılanan ama bende farklı duygular oluşturan bir atmosferdeki küçük bir kasabada yetişince, bu filmler bende belli duygulara yol açıyordu ve ben yetiştiğim yerle o filmleri ilişkilendiriyordum."

DOMİNO TAŞINA İLK VURUŞ

Tim, bir yandan filmlere gömülüp bir yandan çizimler yaparken, 1976 yılında Walt Disney'in kurduğu California Institute of the Arts'tan (Cal Arts) teknik resim eğitimi almak için burs kazandı. Ne var ki çok parlak bir öğrenim süreci geçirmedi. Kabul görmüş, geleneksel Disney çizgilerinden hoşlanmıyor, kendi estetiğini arıyordu. Bu yüzden sürekli çizim denemeleri yapıyordu. İnsanlara bekle-neni değil, yepyeni bir şey sunmak istiyordu.

Cal Arts'ta geçirdiği üç yılın sonunda, bursu bitmişti, bu şartlarda eğitimine devam edebilecek ekonomik güçten de yoksundu. Bir yandan üzülüyor, diğer yandan çözüm yolları arıyordu ama parasızlık, baş etmesi güç bir canavardı.

Ne var ki şans o an döndüverdi. Bitirme tezi için yaptığı *Stalk of the Celery Monster* isimli kısa animasyon filmi, Disney'in gözünden kaçmamıştı. Yıl 1979'du ve Tim böylelikle Disney'de çalışmaya başladı.

21 yaşında Disney binasından içeri girdiğinde büyük hayallerle doluydu, artık kendi istediği filmleri yapabileceğini düşünüyordu ama karşılaştığı manzara büyük bir hayal kırıklığıydı. Çünkü Disney'de yaratıcılığa değil, fabrikasyon üretime prim veriliyordu.

"Disney'de tuhaf olan şey, onların, sizin bir sanatçı olmanızı fakat aynı zamanda bir zombi fabrika işçisi gibi kişiliğinizin olmamasını istemeleridir."

Yine de oturup dönünmenin bir anlamı yoktu. Kollarını sıvadı ve çalışmaya başladı. O sıralarda *The Fox and the Hound* isimli bir arkadaşlık hikâyesi üzerine çizmekteydi. Ama laf aramızda, fırsat buldukça da işten kaytarıyordu. Çizim masasının üstünde gözleri açık uyumak gibi bir yeteneğe sahip olduğunu keşfetti mesela, olmadı bir dolabın içine ya da masasının altına kıvrılıveriyordu. İşin içinden

“Elimde kahve fincanıyla burada yatağıma uzanmış durumdayım. Böyle bir yerde dikkatimizi dağıtıp derin düşüncelere dalmak için boş zamana ihtiyacımız vardır. İnsanlar bunu hayatlarında yeterince yapmıyorlar. İşte o anlar, bir ağacın küçük bir karaktere dönüştüğü anlardır.”

çıkamadığı vakitlerdeyse dış etlerini kanatırcasına kürdanla karıştırıyor ve etrafa gergin bakışlar atıyordu. Bir yandan da neden kovulmadığını anlamaya çalışıyordu.

Günler bu şekilde gelip geçerken sonunda bir karara vardı. Beğenmediği hikâyeleri, beğenmediği çizgilerle daha nereye kadar çezecekti? Yapması gereken belliydi. Çocukluktan beri, sinema salonlarına ilk adım attığı günden beri istediği şey kendi filmlerini çekmek değil miydi?

Akabinde hemen çalışmaya koyuldu. Gecesi gündüzüne katıyor, boş kaldığı her anda, hatta mesai saatleri içerisinde bile filmi için hazırlık yapıyordu. Öncesinde birkaç film yapmıştı ama bu hepsinden farklı olacaktı, buna yürekten inanıyordu. Yıl 1982'yi gösterdiğindeyse her şeyin tamam olduğunu düşünerek yola çıktı. Filmin adın *Vincent*'ti.

İlk akla geldiği üzere otobiyografik olan film, aynı zamanda Vincent Price'a bir saygı gösterisinde bulunuyordu. Kendini Vincent Price sanan bir çocuğun hikâyeleri içinde kayboluşunu, annesinin odasına girdiği anlardaysa gerçeklikle buluşmasını tuhaf, gotik, dışavurumcu bir şekilde anlatıyordu. Ama Tim'e göre belki de filmin en güzel yanı dış ses için Vincent Price'la anlaşmasıydı. Sonunda hayranlık duyduğu aktörle çalışma imkânını yakalamıştı.

Film birkaç festivalden ödülle döndü ve Disney'in *Tex* isimli bir filmiyle beraber kısa bir süre sinema salonlarında gösterildi. Tim sonunda yapmak istediği şeyi bulmuştu ancak Disney onunla aynı fikirde değildi. Böyle garip çizgilerden ibaret, karanlık filmleri kim izlerdi ki?

1984'teyse *Frankenweenie* isimli başka bir kısa film için kollarını sıvadı. Yaklaşık otuz dakika uzunluğunda, 1 milyon dolara mal olan bu *Frankenstein* uyarlaması için çok emek sarf etti. 28 yıl sonra uzun metrajla dönüşecek olan film, Tim'i tatmin etmişti ama Disney bu kez restini çekmekte gecikmedi. *Frankenweenie*'yi çok karanlık ve şiddet dolu bulduklarından sinema gösterimlerine dâhil etmediler.

"Yetiştigim küçük kasabada Frankenstein'de olduğu gibi, yel değirmenli minyatür golf sahaları, *Bride of Frankenstein*'i anımsatan büyük tüylü kanişler vardı. Bütün bunlar orada mevcuttu. Bu yüzden bunu yapmak bana çok doğru ve kolay geldi, o tasvirlerin hepsi zaten Burbank'te vardı."

YENİ BİR ÜMİT

Tim'in yaşadığı hayal kırıklığı hırsla depresyon arasındaki bir çizgide gidip gelirken, hiç beklemediği birinin övgüsüyle karşılaştı. Stephen King filmi izlemiş ve çok

beğenmişti. Hemen ardından ilk uzun metraj filminin teklifini aldı. Tim böylelikle üstündeki ölü toprağı atıp silkiniverdi. Yıl 1985'ti.

Pee-wee's Big Adventure isimli film, Pee-wee isimli, Mr. Bean'e benzeyen tuhaf bir tiplemenin başından geçen komik bir hikâye üzerineydi. Zaten Pee-wee tiplemesi popüler bir figürdü, gerek konser salonlarındaki şovlarıyla gerekse HBO'daki yayınlarıyla biliniyordu. Tim'e o sıralar 27 yaşındaydı ve ilk uzun metraj için oldukça gençti.

Çalınan kırmızı bisikletinin peşinden neredeyse bütün ülkeyi kateden Pee-wee'nin hikâyesi ticari anlamda başarıyı yakalamış olsa da bazı film eleştirmenlerince, tabiri caizse yerin dibine sokulmuştu. "Yılın en kötü komedi filmlerinden biri!" şeklinde yapılan eleştiriler Tim'i çileden çıkarmış olsa da o bildiği yoldan yürümeye devam ediyordu.

İlerleyen yıllarda *Alfred Hitchcock Presents ve Faerie Tale Theatre* isimli TV dizileri için konuk yönetmen olarak birer bölüm çekti. Rüşdünü başta kendine, akabinde Hollywood'a ispat edecek olan esas ilk uzun metrajlı filmi işte bu sıralar gündeme geldi: *Beetlejuice*!

Michael McDowell, Larry Wilson, Warren Skaaren tarafından yazılan *Beetlejuice*, ölümünden sonraki anlatan fantastik bir komedi filmiydi. 1988'in ilkbaharında gösterime giren film, 15 milyon dolarlık bütçesinin karşılığında 73 milyon dolarlık bir hasıla ulaştı. Bu, Tim'in tahmininden de fazlaydı. O, *Beetlejuice*'u meşhur etmiş, *Beetlejuice*, onu meşhur etmişti. Bir de buna Michael Keaton'ın muhteşem oyunculuğu eklenince, filmin popülaritesi hepten artmıştı. 1989'da Akademi'den En İyi Makyaj Ödülü'nü alması bir yana, 4 sezonluk bir TV dizisine dönüşüverdi çok geçmeden. Yetmedi, 1991'de bir video oyunu olarak karşımıza çıktı. Etkisini bugün bile sürdüren *Beetlejuice*, Tim'e aslında önemli bir şeyi hatırlatmıştı:

"Aslında gülmek ve korkmak birbirine çok benzer hislerdir."

Ve Tim, devam eden filmlerini hep bu fikirden yola çıkarak oluşturmaya başladı. *Beetlejuice* ile yakaladığı ticari başarısı, Hollywood yapımcılarının ağızlarını sulandırmaya yetmişti. Arayı hiç açmadan iki film teklifi sundular: 1989'da *Batman* ve bir devam filmi olarak 1992'de çekilen *Batman Returns*.

Böylelikle Tim götük atmosferine, yaratıklarına yeniden kavuştu. *Beetlejuice*'daki başarısı nedeniyle *Batman*'ı Michael Keaton'ın oynamasını istediğini söyledi. Stüdyodan ziyade buna karşı çıkan çizgi roman fanları oldu. *Batman*'ı bir komediyen değil, kaslı kuvvetli, heybetli bir aktörün

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

"Kendi dünyanda olduğun bir şey yaratırken, 'tamam, bu seyirci için olacak' diye düşünmezsin. Sadece öyle hissettiğin ve yapmak istediğin için yaparsın."

canlandırması gerektiğini düşünüyorlardı, hatta Warner Bros'u mektup yağmuruna tuttular ama Tim fikrini değiştirmede.

Ne yazık ki aksilik yakasını bırakmıyordu. Stüdyonun baskısıyla 1988'in sonbaharında sete çıkmak zorunda kalan Tim'in elinde bitmiş bir senaryo yoktu. Tabii bitmeyen tek şey senaryo da değildi; ne Tim'in hazırlığı ne de sanat grubunun uğraşı sona eriyordu. Yani durum içler acısıydı.

Her şeye rağmen kontrolü elden bırakmadı ve bu şartlar altında filmi bitirdi. Çekim sürerken senaryoyu düzeltmek, didaktik diyalogları doğallılaştırmak için çalıştığı senaristlerle de anlaşılamamıştı ama Jack Nicholson (Joker), Michelle Pfeiffer (Catwoman) ve Danny DeVito (Penguin) gibi başarılı oyuncular işini hayli kolaylaştırmışlardı ve böylelikle iki *Batman* filminin de üstesinden gelebilmişti.

"Tüm film ve karakterlerin mitolojisi tamamen garabetlerin düellosudur. Aralarında kavgaya çıkan iki çirkin insanlardır... Joker harika bir karakter, çünkü tam bir özgürlüğe sahip. Toplumdan dışlanıp, ne istiyorsa yapma özgürlüğü olan ucube bir serisi. Onlar tiksindirici sayılır. Onlar özgürlüğün en karanlık taraflarıdır. Delilik sahip olabileceğiniz en korkunç özgürlük yoludur, çünkü toplumun yasalarına bağlı değilsinizdir."

Batman, aynı yıl gişede rekabet ettiği *Ghostbusters 2* ve *Indiana Jones and the Last Crusade* gibi filmlere rağmen, 48 milyon dolarlık bütçesine karşılık, 400 milyon doların üzerinde bir hasılatla ulaştı. *Batman Returns*'ün hasılatıyla 260 milyon doları geçmişti.

CANAVARLAR, ÖLÜLER, ÇILGINLAR

Bu başarı, Tim'in elini stüdyolara karşı oldukça güçlendirdi. O da bunu çok iyi bildiğinden, istediği filmleri yapmak için çeşitli görüşmelere başladı. İki *Batman* filminin arasına sıkıştırdığı *Edward Scissorhands* işte bu şartlarda ortaya çıktı.

Filmin bir diğer önemli özelliğiye, Tim'le Johnny Depp'in yıllar sürecek olan dostluğunun ilk adımı olmasıydı ve film kendine has, topluma yabancı, dahası ucube birinin yaşadığı sıkıntıları beyaz perdeye yansıtmayı hedefliyordu.

"Aslına bakarsanız bu fikir, uzun zaman önce yaptığım bir çizimden aklıma geldi. Sadece sevdiğim bir tasvir. Bilinçaltından çıktı ve dokunmak isteyen ama dokunamayan, hem yapıcı hem yıkıcı bir karakteri çağrışım yaptı. Bu görüntünün tezahürü kendi kendine belirdi ve muhtemelen de ben gençken su üstüne çıktı. Bu bir ilişki içinde yapılmalıydı. Onunla bağlantı kuramayacağımı sandım. Bu, zihninizde şekillendirdiğiniz şeyi ve içindekiyle kavgalı olan sizi insanların nasıl algılayacağı hissiydi."

78 milyon dolarlık hasılatıyla önceki filmlerinin ticari başarısının arkasında kalsa da *Edward Scissorhands* imlediği fikir yüzünden dünya sinemasındaki yerini aldı. Ancak 1994 yılında gösterime giren ve Tim'in filmleri içinde apayrı bir yere sahip olan biyografik bir film daha vardı ki hepsinden farklıydı: *Ed Wood*. Johnny Depp, Tim'le beraber yaptığı ikinci filminde de Edward isimli bir karaktere hayat verdi. İki karakter de kaybolmuş, görmezden gelinmişti.

Bilen bilir, Edward D. Wood Jr. "Dünyanın En Kötü Yönetmeni" unvanıyla anılan, şahsına münhasır bir yönetmendi. Yaptığı birbirinden enteresan filmlerle, "B Filmlerin Babası" ismini de Roger Corman, Terence Fisher gibi yönetmenlerle beraber paylaşırdı. Edward onca parasızlığa, görmezden gelinmeye, eleştirilmeye rağmen hayatını sinemaya vakfetmiş, düşük bütçelerle kotarmaya çalıştığı, yaratıklarla dolu bilim kurgu filmleri çekmişti. Tim'in kendini Edward'a yakın hissetmesinin en büyük nedenlerinden biri de

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Edward'ın, önlü Dracula Bela Lugosi'yle kurduğu duygusal yakınlığı. Tıpkı Tim'in, yine bir B film yıldızı olan Vincent Price'la kurduğu gibi.

Ed Wood, Rudolph Grey'in 1992'de yazdığı *Nightmare of Ecstasy: The Life and Art of Edward D. Wood Jr.* kitabından esinlenilerek senaryolaştırıldı. Tim, Edward'a duyduğu saygıdan ve dönem sinemasına yaklaşmaktan ötürü filmi siyah-beyaz çekti. Ayrıca Edward'ın çekimleriyle, Tim'in çekimleri, dekorları, oyuncu yönetimi birebir aynıydı. Yani yapay oyunculuk ve sanat tasarımı için bile çaba sarf etmek gerekiyordu.

Filmin bir diğer ilginç anekdotuysa Edward'ın *Citizen Kane*'nin dahi yönetmeni Orson Welles'e beslediği hayranlıkta yatmaktaydı. Edward onun gibi olmak istemiş, onunla tanışmak istemiş ancak hayaline kavuşmadan vefat etmişti. Tim'se gerçek hayatta yaşamayan bu buluşmayı kurmaca âlemde ete kemiğe bürüdü ve Edward'la Orson Welles'i bir araya getirdi.

Devam eden yıllarda *Mars Attacks!*, *Sleepy Hollow* gibi kendi estetiğine yönelik film-ler yapan Tim, 2001 yılında *Planet of the Apes* için yönetmen koltuğuna oturdu. Filmin yapımcısı 20th Century Fox'tu ve Tim'e özgür hareket edeceği çok az bir alan bırakmıştı. Tim'in sanatsal estetiğinden ziyade, baskın görüntü kültürüne uygun, standart bir film yapmasını istiyordu. Tim birkaç kaburga kemiğini kırarak, zatürreye çeviren soğuk algınlı-ğıyla uğraşarak filmi tamamladı. Hasılat 360 milyon doların üzerindeydi.

Fakat Tim'in filminden aldığı esas ödül Helena Bonham Carter'dı. Aralarında birden-bire başlayan aşkın sonucundaysa, 2003'te bir çocukları oldu. O günden sonra da gedikli oyuncularına arasına Helena da eklendi.

Tim, Johnny ve Helena o günden sonra birbirinden güzel filmlere imza attılar; *Big Fish*, *Charlie and the Chocolate Factory*, *Corpse Bride*, *Sweeney Todd: The Demon Barber of Fleet Street*, *Alice in Wonderland* ve *Dark Shadows*.

Hepsi de edebiyatta bulunan, canavarlarla, ölümlerle dolu, şiddet içeren, fantastik korku komedi filmleriyle.

"Zalimlik sinemanın bir parçasıdır, aslında vazgeçilmez bir parçası. Amerika'daki şiddet hakkındaki tartışmalarda gerici-ler bunları anlamaz. Her türlü şeye karşı meydan okurum ancak çok sıkı bir çerçe-ve içerisinde. Her tür hikâye, benim filmimden önce de tüm filmlerden önce de vardı. Onlar önemli bir kültürel şekil manifestolarıydı. Korku-nun ilk imgeleri İncil'dedir... Hitchcock 'Sabotej' (1936) filminde korkunç bir şekilde ölen çocuğa sahipti ve ölüme ironik bir şekilde yaklaşan yönetmenlerden daha büyük bir ahlak duygusu göstermişti."

2012'ye gelindiğinde, gencecik bir yönetmenken kısa metrajını yaptığı *Frankenweenie*'yi yeniden çekti. Rüştünü bütün dünyaya ispat etmiş, özgürlük alanını genişletmiş bir yönet-men olarak, pek tabii teknolojik yeniliklerle beraber bambaşka güzellikte bir film ortaya çıkardı. *Ed Wood*'dan sonra çektiği en kişisel ikinci filmi olarak yorumlanan, 2014 yapımı olan *Big Eyes*'daysa 1950'li yıllarda yaşayan ressam Margaret Keane'in, eşi Walter Keane tarafından kariyerinin, hayatının gasp edilmesini konu edindi. Ransom Riggs'in romanından uyarlanan *Miss Peregrine's Home for Peculiar Children*'da korkutucu bir evi ve o evdeki gizemli durumları karşımıza getirdi. Geçtiğimiz sene vizyona giren, *Dumbo* ismindeki son filmindeyse yavru bir filin hikâyesini anlatmayı tercih etti. Şimdilerdeyse büyük bir merakla beklediğimizi *Beetlejuice 2*'nin çekimleriyle meşgul durumda.

Tim ölümleri, canavarları, büyücülerini ve hayata bir türlü adapte olamayıp sürekli kıyı-larda gezinen karakterleri beyaz perdeye yansıttı bugüne dek. Şöyle bir geriye dönüp bak-tığımızda, filmlerindeki ortak noktayı buradan yakalayabiliyoruz. Onun bütün karakter-leri yabancılaşma hissi içinde, yapayalnız karakterlerdi ve varoluşsal sıkıntılarını korkuyla ya da komik birtakım unsurlarla yatıştırmaya çalışıyorlardı. Tıpkı Tim gibi.

Tim, şahsına münhasır estetiğiyle eşi bulunmaz güzellikte filmler çekmeyi sürdür-üyor. Ne de olsa o, "kötü" filmler seven yaşlı bir çocuk. Kırmızı halının üstünde, pahalı takım elbisesiyle objektiflere poz verdiği anlarda bile, darmadağın saçları ve kirli saka-lıyla canavarları gözlemleme devam ediyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Bilimin onlara verdiklerini
seviyorlar ama
soruları sevmiyorlar.
Bilimin sorduğu
soruları sevmiyorlar.
Frankenweenie

MAKAS ELLER

TIM BURTON

Makas Eller çekileli beri, dile kolay, tam otuz sene geçti. O tarihten bu yana, gerek filmle ilgili, gerekse de Tim Burton ve Johnny Depp uyumu ile ilgili sayısız yazı yazıldı, söy-leşi yapıldı ve -zamanla- efsaneler yaratıldı.

Modern bir Frankenstein hikâyesine sahip olan film, bu unutulmaz öyküden yer yer hüzünlü, yer yer de komik olması sebebiyle ayrılıyor. Burton, kamerasını muzip öğelere sıkça alan açan bir biçimde kullanmaya gayret ediyor.

Film, bir mucidin kendi yarattığı bir makine insanı tamamlayamadan ölmesini ve o mekanik insanın makaslı elleriyle kalakalmasını odağına alıyor. Ne kadar süredir öyle olduğu bilinmez, mucidin evinde bir başına kalan makaslı el (Edward), ev ev gezip Avon marka kişisel bakım ürünleri satan bir kadın tarafından bulunuyor. Akabinde onun aracılığıyla, kasabaya getirilen Edward ilgi odağı oluyor. Kasabanın kadınları tarafından ilgiyle takip edilen, benimsenen Edward, makas elleriyle bahçedeki ağaçları biçerek -işlevli- bir makine olduğunu da gösterip, insanların sempatisini kazanıyor. Bu yeteneğini ileriye götürüp, köpekleri ve insanları da -biçmeye- tıraş etmeye başlayan Edward, âdeta kasabanın sevgilisi oluyor fakat o gönlünü, onu alıp "insanlığa kavuşturan" kadının, üniversiteye giden kızına kaptırıyor. Kızın, belalı ve zengin bir sevgilisi var fakat Edward, bunu umursamıyor. Daha çok Yeşilçam melodramlarında görünür bir aşkla, pasif fakat arzulu bir şekilde aşkını içinde yaşıyor. Açılmıyor bile...

Bir yandan da popülaritesi artan Edward'a, insanları ve doğayı "tırış etme" yeteneğini paraya dönüştürmesi salık veriliyor: Merhaba modern dünya! Edward için değişen bir şey yok aslında. Onun keyfi yerinde... Bu teklife de ifadesiz bir tavırla, insanların yönlendirmesiyle kapılıp gidiyor ve oyunu onların kurallarına göre oynuyor. Bir dükkân bulunuyor, banka kade için başvuru yapılıyor vs. Herkes biliyor ki, Edward'ın bu yeteneği, bir artı-değer ürettiği ölçüde değer kazanacak. "Sevabına kullanılan bu yetenek" hak ettiği ilgiyi ancak o zaman görecektir. Fakat insanların/insanlığın bu çabası, Edward'ın aşkının baskın çıkmasıyla sekete uğruyor. Edward, tutkuyla sevdiği kıza olan aşkından dolayı başını belaya sokuyor ve bir türlü kurtulamıyor. Yanlışlıkla da olsa, sevdiği kızın -eski- sevgilisini öldürüyor ve yine mucidin evine kapanmak zorunda kalıyor. Sonsuza dek!

Filmin üzerine pek çok şey söylenebilir. Başta da değinildiği gibi ortaklıkları kristalleşen yönetmen ve oyuncunun ilk çalışmalarının *Makas Eller* olması, bu çalışmanın sinema tarihine adını altın harflerle yazdırması ve sonraki yıllarda ortaya çıkan üretimin ilk işaretlerini taşıması açısından filmin önemi aşikâr. Edward'ın film çekildikten hemen sonra, bir popüler ikona dönüşmesi, oyuncaklarının üretilmesi, posterlerinin yapılması, Johnny Depp'i uluslararası bir şöhrete kavuşturması, Tim Burton'ı fantastik sinemanın en gözde yönetmeni yapması filmin başarısının en nesnel göstergeleridir.

Fakat bizce filmin bu denli sevilmesinin ve çekiminden çeyrek asırdan daha uzun bir süre geçmesine rağmen, hâlâ üzerine yazı yazdırabiliyor olmasının temel sebebi, insan ruhunun derinliklerine ulaşabilmesidir. Bu hususta bahsedilen Edward'ın duyumsadığı tutkulu aşk ya da ona karşı ev sahibesinin hissettiği koşulsuz sevgi değil elbette. *Makas Eller*, insanın sosyal ve kültürel yanına dair de güçlü teşhislerde bulunabilen, bireyin ikircikli ve riyakâr yanına vurgu yapan sert bir film. Eser, her ne kadar komediye yakın durup, melodramla harmanlansa da katı bir sosyal gerçekçi eleştiriye de bağrında taşıyor.

Filmin içinde kapitalizme dair eleştirel bakış açısını sıklıkla görmek mümkün. Bilindiği gibi Edward, makas ellerini tamamen keyfine göre kullanıyor. Canı isterse gidip ağaçları biçiyor, köpeklerin tüylerini düzenleyip, onlara bir stil kazandırıyor ve kadınların saçını kesiyor. O kadar keyfi bir his ki bu, onun bunu yaparken ne denli özgür olduğunu görmemek imkânsız gibi. Fakat onu evine alan Avoncu kadının kocası (Bill), bir uyarıda bulunmadan edemiyor. Bill, bu işten neden para almadığını soruyor akşam yemeğinde. Karısı atı-

Ücretsiz PDF Kitap Arsi - <https://ranteey.org>

Garry Chalkley

hyor ve bu işin karşılığında Edward'ın kurabiye aldığını söylüyor. Bill ısrar ediyor, "İhtiyaçlarını kurabiye ile alamazsın," diyor. Akabinde ekliyor: "Kurabiyeyle araba alamazsın." Şüphesiz burada tartışılan yapısal bir ekonomik sistem aslında. Edward'ın ekonomik ilişkisi, daha çok ilkel komünal toplumların takas alışverişini andırıyor. Bill ise modern kapitalizmin bir temsili gibi daha çok. Para varsa yaşam var, para yoksa yaşam yok.

Kapitalist ekonomiye dair -ilkini de destekleyen- ikinci tartışma ise Edward'ın bir ilgi odağı olarak televizyona çıkarılması... Basın, her "farklı" kişi gibi Edward'da piyasaya sunmak istiyor. Edward, özel bir insan olduğu (çünkü elleri makastan) ve yetenekli (insan, köpek, ağaç berberi) olduğu için basın tarafından sömürülmeye çok müsait. Sanki hayvanat bahçesinde bir şov canlısıymış gibi programa çıkarılıyor ve ona çeşitli sorular soruluyor. Onun insani yönüne dair pek çok soru soruluyor fakat içlerinden en can alıcısı ise şu oluyor: "İşleriniz çok ilginç, sıra dışı ve benzersiz. Kendi güzellik salonunuzu açmayı düşünüyor musunuz?" Günümüz insanı, bu sorunun şu anlama geldiğini rahat bir şekilde anlıyor: Madem böyle bir yeteneğiniz var, bu size para kazandırabilir. Aptal mısınız ki, bunu bedava yapıyorsunuz? Bu soru, bir yönüyle acınası bir iradenin dışavurumu, bir yanıyla da nesnel dünyanın bir gerçekliği... Edward ise bu soruyu cevapsız bırakıyor.

Edward, sonraki günlerde bir dükkân açmaya çalışıyor. Şüphesiz bu noktada belirleyici olan çevre baskısı... Adeta bir zorunlulukmuş gibi, Edward bankaya bile başvuruda bulunuyor. Fakat sistemde bir kaydı olmadığı, kimlik-

siz bir canlı olduğu için, kredi alamıyor. Yani sistem tarafından kale alınmak için, bir kişi olmak şart. Edward, o ifadesiz suratıyla bunun için üzülmüyor bile. Akabinde de birtakım sıra dışı olaylar geliyor ve Edward'ın başı beladan kurtulmuyor.

Makas Eller'in en dişe dokunur yanı, güçlü ve etkileyici bir film olmasının altında yatan sebep, modern dünyanın bir eleştirisini yapması... Avon temsilcisi kadının, satış yapmak için çaldığı kapıların birer birer suratına kapanması ve bir süre sonra toplum tarafından ötekileştirilmesi ve aynı kadının kendi gibi toplum tarafından dışlanan bir başkasıyla ortak hareket etmesi ve üstelik bu kişinin de onu yadırgamaması, bir dayanışma duygusu uyandırıyor insanda. "Eksik" ve "yarım" olanların bir ortaklığı gizli bu dostlukta. Bunun dışında, Edward'ın, yeteneğini kullanarak "girişimci" olmaya itilmesiyle modern bireyin para kazanma hırsı gözler önüne seriliyor. Ek olarak, bu para kazanma, elindeki yeteneği paraya dönüştürme anlayışı da, kapitalist sistemin bir tezahürü olarak temsil ediliyor. Sen, bu toplumda yaşayan bir insan olarak, nefes aldığın süre boyunca artı-değer üretmek zorundasın! Farklılığını bunun için kullan! Edward'a söylenen de bu.

Makas Eller'i, aradan uzun yıllar geçmesine rağmen, gündemde tutan düşünce ise, Edward'ın "köşeyi dönecek" bir potansiyele sahipken, bunları elinin tersiyle itip aşkının peşinden gitmesi. İnsan, özellikle de modern insan, her ne kadar kirli ekonomik ilişkilerin içinde olsa da, sıcak ve samimi yanına -hâlâ- bağlı. Bu hissin, gelecekte daha da baskın olması ümidiyle!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Gonca Özmen

ÇÖLÜN GECESİNE ANLATTIĞI

Çöl, beni çağırды. Çöl, beni kalbine çağırды. Kumdan bir çağrı. Sarı sıcak bir çağrı. Gölgesiz bir çağrı. Uydum onun aklına, girdim onun kalbine. Sarsıldım derinden – yutkundum, kavruldu. Bedeki yangın, yakıştı çöle de.

"Ben daha nice aranırm / altın çölde su taşı" (Sina Akyol)

Çölün gecesine bıraktım bende dinmeyi. Çölün gecesine anlattım derdimi. Çölün rüyasına kapadım gizlediklerimi. O tozdan sonsuzluğa yayıldım – zamansız ve mekansız. Çölün masalına yazıldım – korkusuz ve noktasız.

"bu çöl nedenimdir benim ona ilişme!" (Hilmi Yavuz)

İnsan çölde kendine varır – öğrendim. İnsan çölde kendini yürür. İçine yürür – içini yürür. Çölün derininde yitiğiyle karşılaşır – önce yitirir sonra bulur, bir daha yitirir, bir daha bulur. Çok kezdır çöl. Hiçlik zirvesine çölden varılır. Çölün derininde göz göze gelir insan aranıp durduğuyla. İçine içine çeker çünkü çöl. Çölde kolay kanar, kolay inanır insan. Gidilmeyene gider – olmayanı oldurur. Çölün hayvanları kumdan fallar bakar.

Yazılmayı bekleyen boş bir sayfadır çöl – insan ona önce gözlerinden yazılır. Çölün mahreminde en öteye, hep öteye savrulur. Varoluşun felsefesini yapar çöl. Ölümün anlam arayışdır sanki. Yaşamın, dindiği bir aralıktır say ki. Dört bir

yanı saran yalnlıktır. Baharatın acı tadı, ipeğin yumuşaklığı, kum fırtınaları, bedeviler, develer, çöl çadırları, vahalar, haramlar, kılıçlar, soygunlardır çöl. Evi bağı olmayan, kapısız kilit-siz, insansız şeytansız.... "Çölde, kumlar arasında bir kumdum. Taş oldum. Kendimin bir rüyası.... Bir güle döndüm. Kırıldım. Toz oldum..." dediği Seyhan Erözçelik'in.

Başlangıcı ve sonu yoktur çölün. Bıkmadan, usanmadan kendinin tekrarıdır. Yüzyıllardır korur aynılığını – sürdürür kendine özgüllüğünü. Güneşin dünyüyle bugünün benzerliğine doğduğu... Yarının da aynılığına doğacağı... Zamanı kumla örten. Zamanı bütünlüğüyle gören – zamana zamanla varan – zamana zamanla bakan – zamana zaten onun olan o özgürlüğünü sunan. Çöl bitkileri, yeraltı sularına ulaşmak için en derine salar köklerini. Çöl insanı kum basar yılanların kemirdiği yarasına.

Çölde çokça geriye doğru akar her şey. Kum yığınları ve kum tepeliklerinin sonsuzluğuna, suskunluğuna, susuzluğuna karışarak uzaklaşır, erir, kaybolur. Çölde zaman sensindir. Çölde hayret, çölde yokluk, çölde boşluk, çölde tekinsizliktir. Çölün savurduğu, çölün yağurduğu sen olursun. Çölün estiği de dindiği de, bir daha doğurduğu, sonra bir daha boğduğu olursun – teklifsiz.

"Çöl!

jetmez mi bunca ağrıdığımız

sarı zehir işte dört yanımız

Çöl! kaldır kumunu du y halimiz:

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

– Kaybolduk sende, nerde yolumuz?”

Birhan Keskin

İçtenlik mekânıdır çöl. Sırrın, gizinin, gizemin, bekleme mekânı. Çölde kötülük yoktur. Oluş hâlinde dir her şey çölde – vardır ve o kadardır. Varlığıyla barışıktır çölün tilkisi de, kuyusu da. Varlığıyla barışıktır çölün çiçeği de, akrebi de. Öteki ile barışmanın, öteki ile bakışmanın yolu yordamıdır çöl. Kendinde olmayı bulmaktır – kendinden olmayı göz göze gelebilme cüretidir. O yüzden bıçkındır çöl – sahibi değilsen façanı anında alır aşağı! Çizer geçer – iz bırakır.

Bir başınalığın durağıdır çöl. Yalnızlığın mabedidir. İnzivadır. Baştan başadır – bir başınalıktır. Çekilmenin, bütölmenin, kendine kapaklanmanın mekânıdır. Doğanın istenmeyi, ötekisi, dışlanmış, sürgünü, lanetlisidir sanki. Adadır – sulara hasret. Sarıdır – maviye susuz. Toz bilgisi-dir – vahaya özem.

Gözü karadır. Eskisi çoktur. Düşü yırtıktır. Dibi dipsizdir. Sesi sessizdir. Sessizliği bir gönüllü esarettir. Bir mecburiyettir akrebi. Akrebindeki zehir, çölün kendisidir. Ateşle çevrilirse etrafı, zehri de kendinedir. Yakar geçer. Yıkar geçer. O yüzden çöle sadece ve sadece cüret edilir. Çölün arzusu bir büyülenmedir. Çölün kasırgası bir kışkırtmadır. Çölün umudu sonsuz bir unutmadır, ertelemedir. Çölün hayreti bir yabanlıktır. O yüzden yutar çöl. O yüzden çölün serabı, uyarlığın karşıdır. Bir belirsizlik silsilesidir çöl – bir tuhaf sızıntıdır – akıştan ve vazgeçten olma.

Sabahlara aynı renkle uyanan – akşamları aynı renkle karşılayan çöl. Kumun, tozun kokusuyla sarmalanmış. Külün suskunluğuna bürünmüş. Tozdan kavrulan gözleri hep açık. Dört yana uzanan çırılçılak boşluk. Ateşten top – zıpladıkça değişimini yakan, buruşturan. “Çölü görmemiş halde, biliyorum ki, çölü görmeyen hiçbir şeyi görmüş sayılmaz.” (Ferit Edgü)

“Bir çöl rüzgârı

ömrümüz! Akıp giden bir ırmak. Giden

günün, gelecek yarından

bir farkı yok

benim için.” Ömer Hayyam (Çev. Kenan Sarioğlu)

Yolu yok, izi yok. Suyu çekilmiş bir kum denizi. Sıkıntıdan bir umarsızlık. Durmanın geniş bilgisi. Ömür çilesi. Uykulu anlatılar. Durarak akmanın. Doğanın en ilkel. En tutucusu. En yalnız. Ayrıntıların silindiği. Renklerin öldüğü. Suyun bile susadığı. Rüzgârın kışkırttığı. Acımasız haramilerin saldırdığı. Kervanların bir uzun solgunluk olduğu. Yorgunluğun yel değirmeni. Işık oyunlarına kandığın duvarsız tutsaklık. Gönüllü esaret. Kaktüsün dikenleriyle kanadığın. Sonra sonra bir kanatan kaktüse dönüştüğün. Yoksunluğun ülkesi.

“Korku nedir bilmeden aşk

Kendi arzusu ile gam çölüne düştü

O siyah çölde yollarını kaybetti.” (Şeyh Galib)

Kimin sürgünü çöl? Neyin ardılı? Nedir sakladığı? Dilsizliği nedendir? Sustuğu kimedir? Ne sığar çölün uykusuna? Rüyası kimin gördüğüdür? Hülyası kimden ötürüdür? Terini kim siler? Hangi söz serinletir gövdesini? Kervanlar devrinden kalma anıları nerde konaklar? Fırtınasını kime saklar? Kimin gözü görsün, kimin gönlü aksın, kimin akl gitsin diyor çırılçılak uzandığı? Kimedir usul usul titrediği kumunun? Kimin kulağına göredir biriktirdiği kuş sesleri? Hangi aşkadır ince ince savrulduğu, kum kum titrediği? Soğuk gecesinde yıldız yıldız sardığı kimdir, kimdendir?

“herkesin yüzüne kumlardan bir eşarp

dolanmıştı. böyle günlerde bana

be yнімdeki kum fırtınaları

hiç bime yecemmiş

gibi gelirdi.

başkalarından gelen kumlar ağzıma,

burnuma dolardı. sağ kolumun

üzündeki benleri sayardım.

‘çölde isimsiz bir at var’

yüzümde kumlardan bir fular var

eğrelti otlarının arkasında

hatalarım var” (Lale Müldür)

Sözcükleri dizip, art arda zihin kervanına yüklemeye çalışmak imgeleri – çöl, biraz da bu çabadır. Anlamını yitirmiş bir ölünün yüzüne benzese de bazen çöl – uykusu kaçmış baykuşun geceye çağırıldığıdır o. Kuveytli şair Sadiye Mafrâh’ın deyişyle “Deve üstünde sallanan düşler” ülkesidir çöl. Bekleyiştir – gelmesede Leyla ya da beyaz atlı şehzade. Genizleri yakan umuttur çöl – her şeye ve hepimize rağmen!

“Birisi gelse,

Birisi gelse,

Beni olduğum gibi sevse.

Evet, ben çölde her şeyi üç defa tekrar ederim.

Unutabilirdim.

Unutma imkanım olurdu.

Unutabilirdim, unutma imkanım olurdu,

Tekrar sevebilseydim.

Ben dualarımı bilmiyorum.

‘Ne biliyorsan yaz!’ dediğini duydum,

Ne biliyorsam işte yazıyorum.

Yazdıklarımı saklayacak şeyler saklayan o bedevi:

Sevgilim gel bul çölde beni,

Sevgilim gel bul çölde beni,

Ben seni bulamıyorum,

Ben seni bulamıyorum,

Bulamıyorum çölde seni.

Birisi olduğum gibi sevsin beni.” (Ahmet Güntan)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

METRONOMA MAHKÛM

Tik tak tik tak... Yataktan ayrılma vakti, yatağa dönme vakti, geç kaldığın işine koşar adımlarla yetişme zamanı, biraz rahatlatma ve içme zamanı, o kadını/adamı sevmeye zamanı, öpme zamanı, sevişme zamanı. Tik tak tik tak... Zaman geçiyor, insanlar büyüyüp, olgunlaşıp, ölüyorlar. Bazen sadece ölüyorlar. Perdeni aralayıp göz ucuyla hayata baksan bile bunu görürsün. Can sıkıcı gerçeklik rahatsız edici metronomuyla seni tik tak işliyor. Şunu başarman lazım, bunu elde etmelisin, bu yüzden kendini aşmalısın. Yorulduğunda ise birden, bir gün öleceğini ve her şeyin manasız olduğunu hissetmeli, uğrunda savaştığın o şeye belki ara vermelisin.

Berbat geçen eğitim hayatımda dahi her zaman matematiği sevmiştim. Sanırım tam bir problem çözücüyüm(!). Bir şeyleri ezberlemek ve hazır hissetmek bana asla uygun olmadı. Ezberlediğim şeyler beni geliştiriyor gibi hissettirmiyor. Dolayısıyla hazır hissetmem mümkün olmuyor. Ödünç alınan bilgelik gibi. Üzerine oturmamış bir takım elbise. Oysa güzelim matematik öyle mi? Sana formülü gösteriyor ve problemlerle baş başa bırakıyor. Hamur gibi yoğruluyorsun. İşte o zaman başardığında hazır hissediyorsun.

Başımızdaki gerçekliğin tik tak sesi despot bir öğretmen gibi bizi bir şeye zorluyor. Üstelik "tik tak" diye seslenirken sana hiçbir şey de öğretmiyor. Ha hakkımı yemeyelim, bir gün ansızın çokça şey öğretebiliyor. Anlatmadığı yerden soruyor despot eğitmen. Hayatta şunlardan hep nefret ettim: sıkı bir plan yapmaktan, alarm kurmaktan, bir saat belirleme ve o saatte orada olmaktan. Söylediklerim disiplinsiz, uyuşuk, ağır hareket eden, sürekli geç kalan ve probleme sebep olan bir adamın sözleri gibi tınıyor belki ama asla öyle değil. Aksine hipektif, dinamik ve hatta bazen gereğinden fazla asker gibi olduğuma inanırım. Benim derdim despot tik tak sesiyle ilgili. Mecbur hissetmekle ilgili. Bu yüzden her zaman tik tak sesini tamamen kapatmak mümkün olmasa bile minimuma indirmeye çalışırım. Bu seçtiğim meslekten, yaşadığım hayat tarzına birçok şeyi etkilemiş durumda. Zorunlulukları minimuma indirmek, en azından zaman dilimlerini kendim belirlemek. Mesela, birisinin bana öğle yemeğimin 12.00-13.00 arası olduğunu söylemesi beni sinirlendiriyor. Söyleyene karşı değil, hayata karşı. Elimde değil. Zaman geçtikçe anlıyorum ki, bu gerçekten de hayatımda bir sürü kararımı major bir rol oynamış. Aslında yöneleceğim bir meslek grubu ve yaşam tarzından sırf bu yüzden vazgeçmişim gibi hissediyorum.

Kendimi birçok şeye hazır, güçlü, major değişikliklere açık gibi hissettiğim bir dönemdim. Elde etmesi kolay olmayan, zaman zaman inanılmaz yorucu ve acı dolu olan bu noktada bulunmuş olmanın memnun bir hâldeyim. Tik tak tik tak... Despot öğretmen dersine devam ediyor. Bu paragrafın ilk cümlesini kurabilecek düzeye hissederken bir gün ansızın bir tanıdığının sağlık sorunuyla ilgili bir haber alıp kendinizi hastanede çaresizce beklerken bulabiliyorsunuz. Tik tak tik tak... İşte yine o rahatsız edici metronomun sesi kulağında. Avaz avaz bağıyor, hoparlörü patlatacak şekilde. İnsanlar ölümden korkabilir veya korkmaz ama ölüm deneyimlenmemiş ve bilinmez olmasından ötürü her zaman gizemli ve ürkütücüdür. Asıl can sıkıcı olan ise beklenmedik bir biçimde, aniden kapıyı çalması ve bunun tanıdığınız herkese, her an gelebilme ihtimali.

Böyle zamanlarda insan neye inanacağını, neye devam edeceğini ve tam olarak ne yapması gerektiğini bilemiyor. Fakat şüphesiz yine sevdiklerine dönüp sınırlamak onu rahatlatıyor. İronik ama gerçekten en çok bu rahatlatıyor. Bilemiyorum, belki ben çok romantik biriyim. Ben görmediğim bir şehri/ülkeyi tek başıma görmek de istemem mesela. Güzel bir şey göreceğim ve yaşayacaksam, bunu değer verdiğim biriyle yaşamak isterim. Veya güzel bir filmi tek başıma izlemekten muhakkak haz duyarım ama içimde yarım kalan bir şeyler de olur her zaman. Tik tak... Bu his beni öyle çaresiz ve ne yapacağını bilmez hissettiriyor ve bir o kadar da kızdırıyor ki aklımdan sadece: "Bob Dylan'ın her şeyle ilgili şarkısı var, muhakkak bununla ilgili de yazdığı bir şarkı vardır," diye geçiriyorum. Tik tak tik tak... Sanırım gittikçe kabullenmeye mecbur kalıyorum bu metronomu. Ya da buna "yaşlanmak" diyorlardı belki.

Ama beyaz bayrağı çekmiyorum tabii ki. Bir müzisyen olarak, "Klasigimi bu metronom üzerine yazarım o hâlde," diyorum kendime...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

*Can sıkıcı gerçeklik
rahatsız edici
metronomuyla seni
tik tak işliyor.*

Emre Caner Fikri

PAPATYA FALLARININ MERAKI

Aşk'a yazılan cümleler bunlar. Bir çocuk, bir yer, bir adam, bir kadın, bir mevsim, bir görüntü zihninin bir yerinde kalan belki ve belki de bir hayal olan. Öznesi yalnızca karnın-daki sancı olan. Hissettiğinin ta kendisi.

Sen nereden bileceksin ki ne hissettiğimi?

Hem yağmurlar yağıyor kalbime, hem bir güneş doğuyor, kamaşıyor yüreğimin gözleri. Görünmüyor gerçekler o zaman ve gizleniyor şavkında, senin yanında doğan güneşin.

Seni dinlerken damarlarımdan geçiyor gibi kelimeler.

İhtiyaç duyduğum kan gibi ve damarımı yırtıp geçer gibi.

Gerçekliğini sorgulamaktan duyduklarımın, rüzgârına kapılamıyorum.

Kemanın sesi gibi hayallerin; huzuru ve hüznü bir arada hissettin mi hiç?

Durduk yere sebepsiz kızdın mı en şefkat beslediğine?

Her gün yere düşer hayallerim yanında, rüzgârını yitirmiş uçurtma gibi ya da bir yağmur tanesi.

Ve her sabah yeniden doğuyorum sesine kavuşma umuduyla.

Kekeme hayaller gerçek olur mu dersin?

Duyduğum en güzel melodi sesin

Ve gördüğüm en derin göz bebekleri.

Tehlikeyi en çok hissettiğin yerle en güvendiğin yerin aynı olduğunu bildin mi hiç?

Kaçmak istediğin hâlde ayak parmaklarını sokar gibi çamurun dibine dibine.

Çok mu karamsar geldi söylediklerim? Hâlbuki ne büyük bir aşk.

Yanında deli gibi gülüp, uzaklaştığında güldüğüne ağlamak nedir bilir misin?

Dalgalı bir deniz gibi aşk. Korkmalı insan yapabileceklerinden, kıyıya vurmak ya da boğulmak...

Hem sensiz olmazmış gibi hem de sensiz daha güzel yaşanır gibi hayat.

Öyle bir ilahi rastlantının sonucu...

Öyle bir 'daha önceden tanıyordum sanki' hâli, öyle bir 'daha önceden görmüştüm' hâli...

Deliliğin, kuralsızlığın, kendine özgü hâlin, sınırların, sınırlarım, geçmişin geçmişim...

Kalbim camdan yanında, kırılmaya bir kala ama bir o kadar güçlü, aydınlık, temiz...

Hayatıma giren ateş böceği misali; gece vakti aydınlatan, dokununca yakan,

Ulaşılamayan, uzaktan büyüleyici, yanına gelince kaçan.

Ben bilirim her düşündüğünü söylemediğini, zamanını beklediğini, büyüttüğünü içinde, yeşerttiğini.

Ben bilirim, önce kendine itiraf edip sonra bana döktüğünü içini.

Ben en çok neyi bilirim biliyor musun?

Seni kaybetmeyeceğimi.

Cızırtılı plak gibi söylenir durumum, dinlediklerimi duymadan.

Bunlar hep aşktan...

En cesur karar, en güzel yağmur, en güzel kar, en güzel yaprak düşen dalından...

"Yüzümdeki gözyaşının izleri, onlar bile güzel," diyor şu an Zerrin.

Gözyaşın da bitmesin, gülüşün de

Sen bana haykır, ben sana

Bir çığır, bir fırtına birlikte yürüdüğüm

Beklemelere doyamayan, kavuşmalara hasret, sınırsız sarsın aşk, her gün yeniden ve her şeye rağmen...

Aşk; mayıs kadar temiz, haziran kadar kırmızı, eylül kadar sarı, kış kadar beyaz.

Özletir, bekletir, sabrettirir,

Belki de kahrettirir...

Seni dinlerken
damarlarımdan
geçiyor gibi kelimeler.

"GEÇMİŞ YENİDEN YAŞANMAZ"

Scott Key Fitzgerald'ın pek çok kez tiyatro ve sinemaya uyarlanan *Muhteşem Gatsby* romanı her ne kadar 1920'ler ABD'sinin toplumsal portresini bir aşk hikâyesinin eşliğinde anlatır gibi görünsün de, bu hikâyede hiç kuşkusuz yazarın kendi hayat hikâyesinin de yansımaları vardır. Geçim sıkıntıları ve eşiyle olan sorunlu ilişkisi, arka arkaya yazdığı romanların beklediği ilgiyi görmemesi, peşini bırakmayan sağlık sorunları ve bağımlılık tedavileri hiç şüphesiz onun kimi meselelere daha farklı bir pencereden bakmasını sağlamıştır. Henüz 44 yaşındayken öldüğü düşünülürse, yaşarken yazarın kendisine ağır gelen bu hayat hikâyesinin T. S. Eliot'ın da vurguladığı gibi, "Fitzgerald'ın yapıtının yeni İngiliz ve Amerikan romanlarının hepsinden daha ilginç ve heyecan verici olması," eserin yayımlandığı yıllarda değilse bile, çok sonraları bir klasik hâline gelmesine sebep olur.

Fitzgerald, *Muhteşem Gatsby*'de, zengin muhiti Long Island'daki villasında şaşaalı bir hayat süren genç ve yakışıklı zengin Jay Gatsby'nin hikâyesini komşusu Nick Carraway'nin gözünden aktarır. Bıçakçı'nın da vurguladığı gibi, filmde bir tür "güvenilmez anlatıcı" olan Nick, romanda da aynı pozisyonundadır. Bir farkla: Daha romantik, daha kırılğan bir anlatıcı vardır karşımızda. Nick, kendisinden söz etmek yerine bu zengin komşusunu anlatır. Servetinin kaynağı konusunda komşuları arasında dedikodu konusu olan Gatsby'nin yaşamı aynı zamanda "Amerikan Rüyası'nın kısa bir özeti gibidir. Paranın, şaşaanın, kısa yoldan zengin olmanın, herkesi ezip geçmenin mübah sayıldığı bir dönemin özeti. Savaşın sonra illegal yollardan hatırı sayılır bir servet edinmiş, çılgın partiler ve gösterişli bir hayatla iyiden iyiye dikkat çeken bu milyarderin evine davet edilen Nick, böylece bu garip milyarderin hikâyesine de tanık olur. Nick'in ilk dikkatini çeken husus, bu çılgın partilerde hiç de eğleniyormuş gibi durmayan Gatsby'nin her gece

nehir karşı kıyısındaki yeşil bir ışığa uzun uzun bakması olur. Sonrasında, farklı sınıflardan olmalarına rağmen Nick ve Gatsby arasında gelişen, pek de derin olmayan bir arkadaşlık sayesinde bu tuhaf milyarderin esas hikâyesini öğreniriz. Karşı kıyıda, her gece çıkıp baktığı yeşil ışığın gerisinde Gatsby'nin eski nişanlısı yaşamaktadır. Gatsby'nin tek derdi, vaktiyle hayatından çıkıp zengin bir adamla evlenen Daisy ile tekrar bir araya gelmektir. Her ne pahasına olursa olsun.

Fitzgerald, zaman zaman etkisinde kaldığı sembolizmden izler taşıyan bu romanında aslında bir yanıyla gayet bildik bir aşk hikâyesine dayar sırtını. Bir zamanlar delicesine seven kadın, kahramanımızı terk edip başka biriyle evlenmiş, kahramanımız da bu ayrılık yıllarında servetine servet katmış ve kaybettiği kadını servetiyle tekrar kazanmak istemektedir. Ancak, roman kahramanının da sonlara doğru ifade ettiği gibi, "Geçmiş yeniden yaşanmaz". Her şey değişmiştir. Hem Amerika, hem de eski sevgililer...

Kolaylıkla romantik bir aşk hikâyesine dönüşmesi beklenen bu hikâye, Fitzgerald'ın elinde (tam da yukarıda sözü edilen hayat hikâyesi yüzünden) bambaşka bir hikâyeye evrilir. Fitzgerald, bu romanda meselesinin romantik tarafından ziyade, Birinci Dünya Savaşı sonrasında hızla zenginleşen ABD toplumunda yaşanan dönüşümü bu aşk hikâyesi üzerinden anlatmayı seçer. Zenginliğin perdelediği eksikliğin, aşırılığın örttüğü ölçsüzlüğün, gösteriş ve şatafatın arkasındaki görgüsüzlüğün, lüksün arkasına gizlenmiş değerler çöküşünün toplumsal bir dökümünü Gatsby'nin romantik kurgusuna yaslanarak yapar yazar. Dolayısıyla *Muhteşem Gatsby* bu sayede romantik bir tahayyül ile sert ve dolaylı bir düzen eleştirisi arasında salınan gayet etkili bir roman olmayı başarır. Sonradan anılatır, esaslı bir şekilde Fitzgerald tarafından aralanan bu kapıdan günün birinde başka yazarlar da geçecektir...

Hakan Bıçakçı

AMERİKAN RÜYASININ EN ŞATAFATLI YERİ

Muhteşem Gatsby'de (Baz Luhrmann, 2013) filmin anlatıcısı, filmin kahramanı değildir. Tıpkı daha önce bu sayfalarda yer verdiğimiz *Esaretin Bedeli*'nde (Frank Darabont, 1994) olduğu gibi.

Anlatıcımız Nick Carraway'dir. Doğuştan çocuksu, sürekli tedirgin, her an şaşkın bir genç adam. Etkileyici olmaktan çok, etkilenmeye açık bir karakter. Üzerinde büyük bir etki bırakan kişiye, filme adını verir. Nick, olan biteni günlük tutarcasına, hatıralarını kaleme alma mantığıyla, yaşadıklarını zihninde yeniden canlandırır gibi yazar. Tedavi amaçlı bir yazım tarzıdır bu (cathartic writing). Zaten kendisi de tedavi olmaktadır. Sanatoryumla akıl hastanesi arası, izole bir yerde alkol tedavisi görmektedir. Dolayısıyla anlatıcımız Nick Carraway, tipik bir "güvenilmez anlatıcı"dır.

Kahramanımızsa gizemli milyarder Jay Gatsby'dir. Nick'in deyişle "*Muhteşem Gatsby*". Kapitalizmin bayıldığı model olan, "kendi kendini var etmiş bir adam". Kemal Varol'un da belirttiği gibi yaşamı âdeta "Amerikan Rüyası"-nın kısa bir özetidir. Disney şatosundan farksız bir malikânede yaşamaktadır. Burada, en pahalı içkilerin su gibi aktığı unutulmaz partiler düzenler. Bu partilerin müdavimi olan dönemin sosyetes, ihtiyaçlarının değil arzularının peşinden gider. Arzu, doğası gereği asla tatmin edilemez. Beslendikçe acır. Bu bir tesadüf değildir çünkü kapitalizmin gelişmesi için arzular ihtiyaçları gölgede bırakmalıdır. Vatandaş, tüketiciye dönüşmelidir. Herkes bir tür mutluluk makinesi olmalıdır. Hepsisi de öyledir gerçekten. "Arzu kütürü" denen bu çok karlı kısır döngünün şursuz kurbanıdır tüm davetliler. Partinin, adına davetiye yollanan tek gerçek davetlisi Nick hariç.

Gatsby'nin masal gibi bir hayatı, parlak bir geleceği ve berbat bir geçmişi vardır. Zaten diğerlerini de bu marazlı ve şaibeli geçmişe borçludur. Olaylar 1922 yazında Manhattan'ın dışındaki bir kasabada geçmektedir. Yeni zenginlerin görkemli konutlarıyla dolu bir yerde. Karşı yakada ise

köklü zenginlerden Tom Buchanan, karısı Daisy ile yaşamaktadır. Daisy, Gatsby'nin savaş yıllarındaki nişanlısıdır. Beş parasız olduğu için onu varlıklı Tom'a kaptırmıştır vaktiyle. Ve servetiyle elde edemeyeceği şey olmayan Gatsby'nin yaşamındaki tek derdi, Daisy'yi geri kazanmaktır. Bu onun büyük takıntısı, ömürlük saplantısıdır. Her gün iç geçirerek baktığı karşı kıyıdaki yeşil ışık da Daisy'i, yani kahramanın dramatik ihtiyacını temsil etmektedir. Işık yandığı sürece umut vardır. Ve Daisy'nin kuzeni olan Nick Carraway, bu noktada önem kazanır. Gatsby, yan komşusu Nick'i, kendisini Daisy'e ulaştıracak bir köprü gibi görür ve kullanır. İki erkek ve bir kadına yer veren aşk filmlerindeki formülün epey dışında bir yapıdır bu.

Daha önce birkaç kez beyazperdeye aktarılmış olan *Muhteşem Gatsby*'nin en çok ses getiren uyarlaması olan Baz Luhrmann versiyonu, beğendiğimi söyleyemeyeceğim abartılı bir biçime sahip. CGI destekli epik bir melodram diyebiliriz. *Muhteşem Gatsby* için. Akrobatik kamera hareketleri, karnavalesk atmosferi, bir an için bile kendi hâlinde ilerlemeyen aşırı tasarlanmış yapı, suni ve zorlama bir his veriyor bana. Filmin biçimsel tercihlerini düşününce, fazla koreografi göz çıkartır diyebilirim. Bilinçli olarak seçilen günümüz müziklerinin kullanımı dışında, romana epey sadık diyebileceğimiz bu uyarlamanın, vaktiyle sinemalarda üç boyutlu olarak gösterildiğini de hatırlayalım.

Son bir not: Bir yazarın, daha doğrusu bir yazar adayının gözünden serveti belirsiz, etkileyici ve yakışıklı bir genç adamın izlenmesi durumu, yakın tarihli bir başka filmi hatırlattı bana: *Burning* (Chang-dong Lee, 2018). Hatta filmnin içinde de geçiyordu Gatsby referansı. Son yılların hatta tüm zamanların benim açımdan en iyi filmlerinden olan *Burning*'deki yazar adayı güvenilmez anlatıcı Jong-su'yu Nick Carraway, kaynağı belirsiz bir zenginliğe sahip genç ve yakışıklı Ben'i de Jay Gatsby olarak düşünebiliriz. Tesadüf mü bilmem ama isimlerinin harf sayıları bile aynı.

BAY PARRHESIASTES FİKRET - 2

Tevfik Fikret, edebiyat tarihimizin en tartışılan ismidir. Onu bir görüşe sığdırmak oldukça zordur. Hakkında çıkan tüm yazılar bir miktar tarafgirlik barındırır. Benim bu bölümde çok faydalandığım Beşir Ayvazoğlu biyografisi de oldukça taraflı bir eser. Tevfik Fikret'in geçen sayı bahsettiğim gözaltı olaylarını anlatan sayfalarında tercih ettiği kelimeler oldukça manidardır. Tevfik Fikret'in Beşiktaş Hasanpaşa'daki karakola alınması habresi şöyle aktarıyor: "[...] Fikret'e çok nazik davranıldığı, evindeki aramada bile asırıya gidilmediği ve iki gün sonra serbest bırakıldığı [...]". "[...] konağa sırma cepkenli bir süvari gelip nazik bir dille Tevfik Fikret Bey'in mabeynden çağrıldığını [...]". "[...] Yedisekiz Hasan Paşa'nın kötü şöhretine rağmen zannedildiği kadar insafsız bir adam olmadığı, Fikret'i nezaketle sorgulamış olmasından anlaşıyor." (Altını ben çizdim.) Bir edibin herhangi bir şekilde evine polisle gidilmesi, her ne suretle olursa olsun hapsi, evine girip karıştırılması hukukun ve kişisel hürriyetin olmadığı devletlerde olabilecek bir şeydir. Ve bu uygulamaları hafifsetmek için yukarıda altını çizdiğim kelimeleri kullanmak da günümüzde oldukça millitaristçe bir üsluptur. Kolluğun bu uygulamalarını hafifletirerek vermek faili meçhul cinayetlere devlet refleksidir demek kadar saçmadır.

Bununla kalmaz Ayvazoğlu, Fikret'in gizli eşcinsel olduğuna ilişkin yorumları da büyük bir istihla paylaşır. Yorumlar Nazi sempatisini, Freudyen Dr. İzzeddin Şadan'a aittir: "[...] Peder husumetinin Fikret'te şekillenerek önce Sultan Abdülhamid'e, hükümete, nazırlara ve İttihat ve Terakki'ye, sonra tarihe ve nihayet Allah'a yöneldiği kanaatine varan İzzeddin Şadan'a göre Fikret birçok cihetten Leonardo da Vinci'ye benziyordu ve psikanaliz için kıymetli bir vakaydı." Ayvazoğlu birazcık araştırsaydı Freud'un da Vinci analizinin bir çeviri hatasına kurban gittiğini anlayabilirdi. *Freud'un 1910 tarihli Leonardo da Vinci ve Bir Çocukluk Anısı'nda, Leonardo'nun yurtıcı bir kuşun beşiğinde kendisini zi ziyaret ettiği ilişkin anı ya da düşlem önemli bir rol oynar. Bir kartal kuyruguyla (coda) sürekli olarak dudaklarına vurmaktadır. Freud bu anıyı, sanatçının yaşamının sonraki yıllarında üretilen (coda argoda penis ve to bird 'kuşu ötmek' cinsel etkinlik yerine kullanılır) ve emzirilerek oral doyuma ermenin anısı ile birleştirilen, edilgen oral cinsellik hayali olarak yorumlar. Ancak Freud'un tezinin bir çeviri yanlışlığına dayanması ilginçtir. Çünkü Freud'un Leonardo'nun hayalini Mısırlı biseksüel bir ana tarınca efsanesiyle (mut) ilişkilendirmesi bu yanlış çeviri (akbaba) sağlar.* (Esra Aliçavuşoğlu'nun makalesi internette mevcuttur.) Ustası bu durumdakine çırağı Şadan'ın aynı yönlemlerle Fikret'i analiz etmesi oldukça gülünçtür diyebiliriz. Türkiye'de sağ maalesef bu hâledir. Eğer bir kişi millet ve din düşmanı olarak bir kere kodlandıysa, psikanaliz cephesinde bile karalanmaya çalışılır psikanalizin annesi (!) hem kendi milletine hem de dinine ve görevlere karşı geldiği hâlde.

Tevfik Fikret ve arkadaşlarının, iktidarın baskısından 1898'de Osmanlı sınırları dışına, Yeni Zelanda'ya kaçma planları resmen komedidir. Her hafta birinde yapılan toplantılarda edebiyatçılar birbirlerini gaza getirir. *Yeşil Yurd* dedikleri bu yeni yerde kardeşlik içinde, çiftçilik yaparak özgürce belki de komün hâlinde yaşamayı hayal etmekte, bu göç/hicret gerçekleştiğinde bütün derterlerinden azade olacaklarını zannederek senelenmektedirler. Önce para biriktirmek derdi başlarına bela olur. Ellerinde ne var yok satmayı planlayarak bir şekilde bunu aşacaklarına inanırlar. Mesele, bir gemiye binip gidebilmektir. Geride kalanların ne yapacağı mühim değildir. Aktarıldığına göre Tevfik Fikret'in hisardaki evinde yapılan son toplantıda arkadaşlarından birinin bir kadeh rakı istemesi üzerine Fikret oldukça gocunmuştur. Bunu gören arkadaşları ise burada bize böyle yapan kim bilir bizi oralara götürdükten sonra neler yapar diyerek bu fikirden soğumuşlardır. Ayvazoğlu'nun aktarımına göre bir kadeh rakı, bir grup edebiyatçının göç etmesine mâni olmuştur. Rakının etkisine bakar mısınız? Fakat Fikret'in bu kaçış arzusunu gören bir yakını, Manisa Sarıçam'da arazisini vermeyi teklif eder. *Yeşil Yurd*'da planlanan o çiftlik artık Ege'de yapılacaktır. Artık canı mı çekmez Fikret'in ya da başka bir sebep mi bilemiyoruz, orayı da beğenmez

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

*Tevfik Fikret,
edebiyat tarihimizin
en tartışılan ismidir.
Onu bir görüşe sığdırmak
oldukça zordur.*

Timuçin Keleş

Fikret. Sonrasına kafasında tasarladığı ve birebir uyguladığı Aşyan'a yapacaktır evini. Tek başına, karısı ve çocuğu ile, kapanarak geçirecektir ömrünü bir süre. Yine Ayvazoglu'nun aktarımına göre ömründe bir kez bile İstanbul dışına çıkmamış şairin bu planlarının gerçek anlamını kavramak mümkün değildir.

Gelelim sordüğümüz bir başka sorunun cevabına. Fikret neden sürekli devlet memurluğu ile çatışıyor? Danışmanlık ofisinde hak etmediği maaşı almaması ve Galatasaray Lisesi'nde maaş kesintilerinden dolayı verdiği istifanın yanı sıra, yakın edebiyatçı arkadaşlarının bir memuriyette bulunma hâlleri onu âdeta çıldırtmaktadır. Özellikle Abdülhamid'in istibdadından Fransa'ya kaçan Süleyman Nazif'in döndükten sonra Bursa Vilayet Mektupçuluğuna atanmasından sonra onun adının geçtiği yerde köpürmüştür. Ayrıca Abdülhamid'in elini öpen Uşaklıgil ile yıllarca küs kaldığını Uşaklıgil aktarmaktadır. Uşaklıgil, Fikret öldükten sonra onun pek az okuyan bir şair olduğunun altını çizerek belki de intikam alır. Bilemiyoruz. Ayvazoglu fikrini zar zor Fikret'in gizli eşcinselliğinden kurtardığında eylemlerini onun şeker hastalığına da bağlar. Ayrıca babasından gelen düzenli paranın da "artistlik yapmasında"

olumlu etkisi olduğunu düşündür. Kamudan maaş almamak bazı insanlar için gerçekten bir tavır olabilir. Günümüzde de böyle insanlar olduğunu tahmin ediyorum. Eğer, devlet görevlerini tam yapmıyorsa, ortaya çıkan adaletsizlikte bütün görevlilerinin payı vardır. Kişiler bu paydan faydalanmak istemiyor olabilirler. Bu oldukça anlaşılırdır. Ki, başka bir ülkeye kaçıp, namuslu bir şekilde yaşama fikri de buradan neşet etmektedir Fikret'te. Fakat yeterince gücü ve cesareti yoktur diyebiliriz gemiye binmek için. Ama bu hayaller bize şair hakkında en az şiiri kadar bilgi verebilmektedir. Suikasta uğrayan bir padişaha yazdıkları ile tekrar karşılaştığımızda çok korkak olduğu da söylenemez aslında.

Fikret'in din karşıtı olması da anlaşılırdır. Daha çocukken annesi hac yolunda ölür, zaten Hristiyanlıktan dönmeyiz. Başında halife olarak duran padişah sevimsiz bir despottur ve İslam dinini kullanmaktadır. Kendisi pozitivist bir okulda eğitim görmüştür. Tüm bunları birleştirdiğimizde kaderine isyanın bir semptomu olarak dinden uzaklaşmasını yadırgamak biraz zalimce olur. Şiirlerinde din karşıtlığı yapmaya varacak kadar ateist olan şairin oğlu Halûk, okumak için yurtdışına gittiğinde papaz olur.

AİLE BAĞLARI, DAĞLARI VE TEPELER

Annemle birlikte kız kardeşimin evine giderken, 'ayıptır sorması'yla başlayan sorulara, mağdur duran cevaplar vererek maruz kaldım. "Ne olurdu doğruyu söyleseydim," diye düşünerek yürürken, beni 'acaba sesli mi düşündüm' diye ikilemede bırakan annem girdi araya: "Nazar değer iyi yaptın söylememekle. Yazdığın skeçleri ben çok seviyorum, sen bakma onlara," dedi. Ben: "Kime?"

"Boş ver onları, sen çirkin de değilsin bir kere."

"ÇİRKİN?"

"Bak eşine ne kadar güzel, öyle olsan evlenir miydi senle?"

"Neyle olsam?"

"Saç ektirirsin, spor yaparsın çok dert edersen."

"Kel miyim anne ben?"

"Kelsin oğlum. Ben de anlamadım, baban 65 yaşında, senden çok saç var. Dayın desen..."

"Dayım demedim anne."

"Desen ama, o da kel değil."

"Ben kendimi iyi hissediyorum anne. Sempatik biriyim, sorun etmiyorum böyle şeyleri."

"Zaten sorun etsen kafayı yersin oğlum. Hangi birine cevap vereceksin?"

"O kadar çok mu ya anne?"

"Az desem inanmazsın şimdi."

"İnanırdım anne."

"Çok ama oğlum yalan mı atacağım sana!"

Bu dialog 5 dakikada gerçekleşti ama etkisi gün boyu yüzüme vurdu. Yüzüm nasıl bir hâle geldiyse bir saat olanları düşündüm. Bir saat kendimi üzdüm diye bir saat de kendime kızdım. Acilen toparlanmalıyım diye düşünerek yüz ifademı değiştirdim ve tebessümle bakmaya başladım etrafa. Unutmuşum olanları. Ben gülünce annem, "Biraz daha iyisin di mi?" diyerek tekrardan hatırlattı bana. "Biraz daha değil, çok iyiyim," diyerek savuşturmak istedim annemin ataklarını. Onun cevabı ise, "Çocukken de böyleydin, hiçbir şey olmamış gibi hayatına devam edebiliyorsun, aferin sana," oldu. "Bir şey olmadı zaten bana anne," dedim. "Olmasa ağlamazsın," dediğinde, ağlamamama rağmen gözlerimi ovuştururdum ağlıyor muyum acaba diye. "Ağlama oğlum," dedi. "Ağlamıyorum anne!" "İstersen eve dön sen, belki yalnız kalmak istiyorsundur."

Eve döndüm, kendimi iyi hissetmeye başlamıştım. "Oh be," dedim, "hatırlamıyorum." Unutmuşum galiba olanları, ondan oh be dedim. İnsan unuttuğu şeyi hatırlamazmış! Tam yavaş yavaş kapanan gözlerimin ağırlığına kendimi bırakıp uykuya teslim olacakken telefonum çaldı, arayan kız kardeşimdi. Telefonu açar açmaz duyduğum ses: "Abi iyi misin?" oldu. "İyiym," dedim.

"Annem anlattı da, sakın kafaya takma, kel değilsin sen," dedi.

"Kafaya takma kel değilsin ne demek ya!"

"Biz hep senin yanındayız gerekirse ektirirsin."

"Gerekmez seviyorum böyle olmayı."

"Sesin garip geliyor abi."

"Sen de garip konuşuyorsun kardeşim."

"Neyse seni yalnız bırakıyım ben. He, bir de çok ağlamadın di mi?"

"Hiç ağlamadım."

"Helal be sana! Baylıyorum özgüvenine. Annemle beraber bere gönderiyorum sana."

Görüntülü konuşmadığımız için yüzüne değil ama kulağına kapattım telefonu. Bereyi duyunca uykum da kaçmıştı. Evin içinde tamire gelen usta gibi dolaşıyordum, ev gezmesi iyi gelmişti. Son bir oda kalmıştı girmedim, o da yatak odamıza sadece yatak sığıdığı için giyinme odası yaptığımız küçük odaydı. Roy aynası vardı odanın girişinde. O aynayı yap-

Beni Şahin

tırmaya ben gitmiştim. Hatta camcı, "Nasıl bir ayna istiyorsun," dediğinde "Boy aynası abi," demiştim. Bana, "Boy kaç?" dedi. "1.78," dedim. "En fazla 3 santim daha uzarsın. Ben 1.80 yapıyorum o zaman," dedi. Boy aynasının boya göre olduğunu bilmiyordum ama değilmiş zaten, şaka yapmış bana. Aynayı getirdiği zaman söyledi. İlk söylediği zaman ben gülmediğim için şaka olduğunu da söylememiş. "Keşke orada söyleseydin abi şaka olduğunu," dedim zaman, "Siz televizyonda gülünmeyen şakalarınıza 'şaka, şaka' diyor musunuz?" dedi. Anlamsız bir şekilde gerildik. Hem haklıydı hem de gülünmeyen şakalar vardı aklımda. Acaba hangisi diye merak ettirmişti. Aynayı taktıktan sonra ondan ufak olmama rağmen, "Bir dener misin abi?" dedi bana. Ben de, "Denerim abi," diyip aynanın önüne geçtim. Ne diyeceğimi de bilmiyordum. Ben aynanın karşısında, o da bir adım arkamda durdu ve bundan sonraki konuşmalarımıza aynaya bakarak devam ettik. Bir şey demem gerekli diye düşünürken camcı abi girdi lafa: "Bence tam oldu." "Bence de," dedim aynaya bakmaya devam ederek "eline sağlık abi çok güzel oldu. Borcum ne kadar?" "Abi sana 400," dedi. "Bana niye farklı? Bunun tek bir fiyatı olmalı. Neden beni kayırıyorsun?" diyecekken, "Normalde başkalarına pazarlıkla 300'e indigim oldu ama ilk defa bir oyuncu kardeşimize iş yaptık. O bari pazarlık yapmasın," dedi. Yapamadım pazarlık, cebimden parayı çıkardım ve minibüs şöförü gibi parayı arkaya uzattım. Aynadan da izliyordum kendisini.

İşte bu odaya girdim, anlattığım zamanki kadar aynanın karşısında kaldım. Uzun zamandır o kadar incelememiştim kendimi. Hemen yanımdaki çekmeceyi açarak çorapların yanında duran bereyi kafama geçirdim. O anda karının zili çaldı. Kapıyı açtığımda

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

eşim, beni evin içinde bereyle gördü ve "Aşkım evin içinde bereyle gezme. Olanı da dökersin, saçına yazık," dedi. "Kelim ben!" dedğim ilk gündür. Tepesi falan hep kel. Kelime sağlık. Şimdi sıra sevgili eşimde...

Prag seyahatimizin ilk günü, gelecekte okumak için mektuplar yazmaya karar verdim kendime, ailemize. Bir seyahat günlüğü.. Yıllar sonra okuyup geçmişe kısa bir yolculuk yapabilmek için. "Oha, ne güzel tatil yapmışız," diyebilmek için. Kendimize bıraktığımız en güzel miras anılarımız değil mi? Mutlulukların, acıların, asla yapmam dediklerin, döktüğün gözyaşlarını hatırlatır yıllar sonra sana. İşte hatırlamaktan keyif alacağım seyahat günlüğümün ilk sayfası:

25.12.2019 Prag

"Hava oldukça soğuk. Bir Noel masalının tam içindeyiz. Yurt dışı seyahatlerini çok severim. Sevgilim ben mutlu olayım diye bu seyahati yapmayı kabul etti. Daha ilk günden sokaklarına, mimarisine hayran kaldığım, yüzümde gülümsemeyle hatırlayacağım romantik bir aşk şehri Prag.

YUPPİİ! Bugün Prag'da uyandım. Düşünsenize, gözünüzü açıyorsunuz, Prag'tasınız! İçimde kelebekler uçuşuyor... Koşarak kahvaltı yapmak için aşağıya indim, canım sevgilimle güzel kahvaltılar yaparız. Kahvaltılar tatlı ağırlıklı olduğundan su içip yollara koyulduk. Charles Köprüsü, Astronomik Saat Kulesi, Kafka Müzesi, Cumhuriyet Meydanı gibi birçok yeri gezdik. Prag'ın romantik sokaklarını gezerken burada yaşayan insanları gözlemliyordum. Kendi kendime "Dünyadaki tüm insanların hayat telaşları aynı mıdır?" diye sordum. (Sizce aynı mıdır? Aynı şeyler için mi koşturup duruyoruz? Kim bilir...) Bu arada, canım sevgilim işini riske atmamak için her restoranın yorum ve puanlarına bakmadan gitmez. Bana en güzel yerlerde yemek yedirmek ister.

Noel haftası olduğundan birçok kapalı dükkân var. Hemen meydanda bulunan güzel bir restorana girdik. Bütün gün yürüdüğümüz için yorulmuş ve acıkmıştık. Cihan yine işini riske atmadan kanat ızgara söyledi. Ben yine kararsız kaldım. Hamburger de çok güzeldi, salatalar da... Salata yemeyi tercih ettim, menü Cihan'ın elindeydi. "Dana eti mi?" diye sordum. "Evet, dana eti," dedi. Şahane bir servisle yemeklerimiz geldi. Salatamdaki et biraz sertti, herhâlde böyle seviyorlar diye düşündüm. Salatamı kuşkuyla yemeye başladım. En sonunda Cihan'dan eti denemesini istedim. Cihan çatallı batırdığı gibi domuz eti olduğunu anlamıştı ve bana söylemeden, "Yeme istersen, başka bir şey söyleyelim," dedi. Siparişleri karıştıran ve bana yanlışlıkla domuz eti yediren, güler yüzlü ama bir o kadar şaşkın garson kız geldi. Defalarca özür diledi.

Sonuç: Ben durup durukken domuz eti yemiş oldum, aç kaldım. Cihan'a göre yine yanlış seçim yaptım. Garson kız hesabı ödetmedi.

Bulduğumuz restoranda müzik, loş ışıklar, güzel bir hava var. İnsanları izliyorum. Belli ki içerde zengin insanlar var. Prag'ın meşhur Çek içeceğinden içiyoruz. Sohbet kimi zaman güzel kimi zaman pek de hoş değil. Konuşuyoruz hayatımızdan, evliliğimizden, geleceğimizden... Cihan kuralları olmayan basit ve rahat bir adam ve bence beni seviyor. Saatlerce oturduk, zaman nasıl geçti anlamadık. Sonra hop sıkıldık, kalktık şehrin yeni yerlerini keşfetmeye... Mithiş kokteylleri, güler yüzlü garsonları olan, iyi insanlarla dolu bir kokteyl bara gittik. Enerjimizi yükseltip neşemize neşe kattık, bir olduk, bir olduk. Saat ikiye geliyordu kalktığımızda. Şimdi otel odasında kendime göndermek üzere bu satırları yazıyorum. Çok uzun bir yolculuğa gönderiyorum bu yazımı. Belki yıllar sonra ulaşacak ama hep güzel günlerde okuyacağımızı biliyorum."

Bugün 14 Şubat. Bugünün motivasyonu ne sizce? Gerçekten sevgi mi? Bilemiyorum... Kafka'nın şehri Prag'tayız ve bugün sevgililer günü. Madem öyle bu günü bir Franz Kafka sözleriyle ölümsüzleştirelim:

"Bu yaşamdan duyulan hazlar hayatın kendisinden değil, daha yüksek bir yaşama yükselme endişemizdendir. Bu yaşamın ızdırapları da hayatın kendisinden değil, bu endişeden dolayı kendimize ettiğimiz ziyettir."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

*Şimdi otel odasında
kendime göndermek üzere
bu satırları yazıyorum.
Çok uzun bir yolculuğa
gönderiyorum bu yazımı.*

Kaan Murat Yanık'ın
merakla beklenen yeni romanı
tüm kitapçılarda!

"Gökyüzünde hepimizin yarasına yetecek kadar yıldız var..."

TURKUVAZ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

www.turkuvazkitap.com.tr

[turkuvazkitap](https://www.facebook.com/turkuvazkitap)

[turkuvazkitap](https://twitter.com/turkuvazkitap)

[turkuvaz.kitap](https://www.instagram.com/turkuvaz.kitap)

Mehmet Ali & Akşamsefası

yeryüzü yas

elimi tut

*tuttururlar, o kadarına izin verirler
kahreden bir ayrılığın çılgınlığı değil bu
arkadaş zekai özger*

çekmecedemden ilaçları alırken telefonumun ekranı aydınlandı. bir e-posta bildirimiydi. gül'den gelmişti. okumaya mecalim yoktu. pencereye yöneldim. gök topladığı karları apartmanların çıplak kalmış enselerine serpiştiriyor, sabaha hazırlıyordu. yarın tekrar karakola gidecek, bir gelişme var mı diye soracaktım. bardağa su koyarken tekrar çaldı telefon. bu sefer necla teyzeydi.

"kızım bir haber var mı?" beklediğim zamanların ağırlığını alıyordu sesi.

"maalesef necla teyze."

"bekliyorum hâlâ."

"yarın sabah erkenden karakola gideceğim. bir gelişme olur..."

çıt.

bekleyişin tenhaliği içime dökülüyordu. sokaklar bomboş, kepenkler henüz uykudaydı. anneme açıldığım akşamında evi terk edip yıllar boyu uğramadığım eski evimizin olduğu sokaktan geçtim. bizim balkonu gördüm. sokağa bakan pencerenin sararmış yüzü çirkinleşmiş, sanki hiç nefes degmemiş gibi cansızdı. karakola vardığımda belleğim, kabuklaşmıştı. içine sıkıştırılmış kalabalıktan sıyrılıp karakol önüne çıktığımda hemen bir sigara yaktım. su toplamış topuklarım daha da şişmişti. acıyordu. içeriden gürültüler geliyordu. biraz uzaklaşıp necla teyzeme ne söyleyeceğimi düşündüm. bu bekleyişin fısıltısı bir türlü incelmeyordu. aksine kalınlaşarak bir kaya gibi olgunlaşıyordu. otobüse bindim. içerisi ağır bir sıcakla bastırılmış. soluğum sıkışıyordu. bir kadın cam kenarında saçlarını taramaya başladı. saçlarını arasında gezdiriyor, tıraşının tellerine takılan saçlarını toplayıp yere atıyordu. arada pence-
renin yansımasından kendisine bakıyor, kaban saçlarını yatırtmak için tekrar tekrar tarı-
yordu. otobüsten indim. başım dönüyordu. soluğum genişledikçe havaya yapışmış kömürün tadını hissediyordum genzimde.

filiz'in eşyaları bıraktığı gibi duruyordu. gidişinden beri. haftalardır yarım kalmış kahve fincanı masasında duruyordu. sertleşen kahve telvesi çatlatmış olmalıydı belli belirsiz bir iz vardı iç yüzünde. o gün akşamında işten erken gelmişti. yemekten sonra kahvelerimizi yudumlarken telefona gelen bir mesaj ardından, "hemen geleceğim," deyip çıkmıştı evden. hemen gelememiş ve hemen gelemeyişi haftalarını almıştı. en işlek caddenin köşesinde yatıyordu. bir an dalgınlığa gelinmiş bir tökezleme gibi sakindi her şey. kalabalık incecik bir toz gibi kayıp geçiyordu yanı başından. cenazesini almaya kimse gelmemiş, tek başıma morgda beklemiştim. günlerdir necla teyzeyi aramıştım. telefonlarına cevap vermemişti. artık mezarının yerini söylemeyecektim.

ev soğuktu. kapı eşiğindeki terliklerinin varlığı filiz'in yokluğunu daha da koyulaştırıyordu. paltomu çıkarmadan salona geçip oturdum. pencereden içeriye sokağın ışığı düşüyordu. telefon çaldı. gül'dü. e-postaya cevap vermeyince merak etmişti. kırındım. tornavidanın ucunda saklanan ölümün neden filiz'i yakaladığını anlayamıyordum. paltomu çıkarmadan uzandım koltuğa. susmasını bekledim telefonun. boğazım kuruyor, dilim ağzımın içinde büzüşüyordu. ilacımı almayı unutmuştum. kalktım. çekmecedem ilacımı aldığımda telefon susmuştu. filiz sessizdi. fincan çatlamıştı. terlikler küçülmüştü. mürekkep kurumuştur. gölgesi inceliyordu filiz'in. evin içine dağılmış eşyalar bir hikâneyi eskitiyordu. hemen dönebilirdi. hemen dönebilirdi ve başlayan bu hikâye, başkalarına varlığımızın gücünü bahşedebilirdi. filiz'in yokluğunun içindeydim. toprağına ektiğim mevsimlik tohumların hiçbirini patlamamıştı. çiçeklenmemişti. toprak yaralanmıştı. yaralanmış yerlerini tohumla sarmak istiyordum. acı çektiğini düşünüyordum. toprağın da hafızası vardı. filiz bu toprağın karında evine dönmeyi bekleyecekti.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Berk Maral

YEŞİL ELMA: BURUK HAZLAR BALADI

Korkuyorum metanetimden;
bir sigara uğruna
ayaza katlanan gölgemden korkuyorum,
uyumamak için
Kaburgalarımı kemiren iştahdan.
Ve aklımdan!
Sırf gerçeği yitireyim diye
gözümün zerresine kadar
beni sarhoş eden aklımdan korkuyorum.

Beni zamana korku bağlıyor.

"Metanetin şüursuzluğundan," dedi bana bir gece,
dans ediyorduk o gece.
Kulağıma eğilip bağıra bağıra böyle söylemişti.
Karşılıklıydı tatminlerimiz,
her sevişmemizde kendimize ulaştık.
Biliyorum metanetim şüursuzluğumdandı,
gidip de dönmeyince
zamanı reddeden teninden korktum.
O öyle yürürüp gitti.

Ölümsüz olan katlanmazdı ölüme,
benim gibisine de hakikatten kala kala
sırtımda sökülün bi hırka kalmış.
Bir yarın var, görmem imkânsız,
Korkuyorum
Günün birinde dünde kalmaktan.

Ama tutunmaktan da korkuyorum,
saklandığım uçurumdan.
Uyumaktan da uyanmaktan da usanmışım.

Bir yeşil elmaydı korkmak;
avcumun içinde
ve kabuğundan fazlası.
Hazı dilimde buruk durur,
azalmaz...

GALATA KULESİ'NİN GÖLGESİNDE

"Şimdi kulenin tepesinde,
Gözleri,
eşlerini yitirdiklerinde
çok yaşamayan yaban kuğularında.

Deniz ürperiyor uzakta."

Cevat Çapan
(Dörtünlü, Sessizliğin İçinden)

Şimdi size anlatacağlarımı bir başkasından duymuş olsam, hiç tereddüt etmeden aklını kaçırmış olmakla damgalardım onu. Ama burada anlatacağlarımı gerçekten yaşadım ben. Amsterdam-İstanbul seferinde o gizemli kadının bakışlarının üzerimde yarattığı etkiyle insanların düşüncelerini işitmeye başladım ve bunu şimdi sizlerle paylaşmazsam, işte o zaman aklımı kaçıracağım.

Amsterdam'ın ara sokaklarında defalarca kaybolmuş, sonra kafelerde dinlenmiş, dökülmüş sarı yapraklarının süslediği sokaklarda gezinmiş, sahaflardaki kitapların nem kokusunu içime çekmiş, Van Gogh Müzesi'ni gezmiştim. Ne tuhaf, bu şehirde ilk kez içim içime sığmıştı.

Amsterdam'a gitme nedenim ondan uzaklaşmak, belki de tamamen kaçmaktı. Ne var ki sokaklarda dolaşırken, kafe ve barlarda yeni tanıştığım insanlarla sohbet ederken, kitap rafları arasında gezinirken, hatta Çiçek Acan Badem Ağacı tablosu karşısında bile bir an aklımdan çıkmamıştı. Giritli bir anne ile Tatar bir babanın uzun boylu, mavi gözlü, kızıl saçlı kızları; en azından bana böyle anlatmıştı özel tarihini ama ben bunları kendini gizlemek için söylediğine inanıyordum. Gerçekte peri padişahının kızlarından biri olmalıydı.

İlgime çekingen kalmamıştı. Ne var ki birbirimize duyularımızı açtığımızdan beri, o kendinden emin bir dev olurken ben şaşkın bir çocuk olmuştum. O günlerde orta yaşlılığı kabullenmekle genç olduğuma inanmak arasında kendimle uzlaşma çabasında, bu arada gömüldüğü kitapların başını kaldırıp yaşamı yaşamaya niyetlenerek asıl çelişkilerimi yeni çelişkilerle birbirine düğümlüyordum. Karışık zihinsel burgaçlardan sıyrılıp onunla sarmaşık bir ilişki yaşamak isterken, yüreğim, *dur, sakın*, diyen mantığımı duymazdan geliyordu. Sonrasında da kaçmıştım. On günlüğüne, ona kısa bir mesaj attıktan sonra telefonumu kapattığım hâlde.

İstanbul uçağına bineli yaklaşık üç saat olmuştu. Oturduğum koltukta bir bunalıtı hissi gelmiş, midemde bir yanma başlamıştı. Lavaboda yüzümü yıkarsam ferahlarım diye düşündüm. Koltuğumdan kalktım. Arkamı döndüğüm sırada onu gördüm. Orta koltuktaydı. Başını kaldırıp bir an

bana baktı. Göz göze gelmemizle birlikte büsbütün karanlığa büründü ortalık. Gözlerimi tekrar açtığımda yerde yatıyordum, ayaklarımı havaya kaldırmış hâlde tutan kabin görevlisi, "İyi misiniz?" diye sordu. Başımın altında yumuşak bir yastık vardı. Doktor anonsu yapılıyordu.

Kabin memuru, "Çok içmiş olmalı," diyordu. Hemen yan koltukta oturan gözleri çekik kadın, "Az daha üzerime düşecekti, elimdeki sıcak kahveyi dizime dökülmekten son anda kurtardım neyse ki," diyordu. Doktor, "Beni bunun için mi uyandırdınız?" diye söyleniyordu. Ancak hiçbirinin dudakları kıpırdamıyordu. Ne olduğunu anlamaya çalışırken gözlerim yine kapandı. Kendime geldiğimde geniş ve çok daha rahat bir koltukta olduğumu fark ettim. Birinci sınıf kısmına taşımışlardı beni, koridorun yanındaki koltukta kabin memurlarından biri başımı beklerken uyuyakalmıştı. Onu birkaç kez dürtmem gerektiği uyanması için. İyi olduğuma ikna olması kısa sürdü, yerime geçerken bana eşlik etti. *Biraz daha dinlensek ne vardı sanki*, dediğini işittim.

Çevredekilerin meraklı bakışlarını görmezden gelecek koltuğuma doğru ilerlerken hâlâ kulaklarım uğulduyordu. Biri konuşuyordu sanki. Durup baktım, 32/C'de oturan kadını konuştun. Şöyle diyordu:

Şu solumda oturan geçimsiz görünen çirkin ve şaşık kadın, deminden beri not ediyor defterine kirliliği elleriyle, gezdiği ülkelerin adlarını. Kaçıyor demek ki kendinden, bir ülkeden bir diğerine. Haklı da zaten, bir insan bu denli benzerse iblise, kim yanına otururdu ki tesadüf etmezse tüm koltukların dolu olduğu Amsterdam-İstanbul seferi.

Başımı çevirmek üzereydim ki bu kez 32/A'da oturan adam ile göz göze geldik. Dudakları kıpırdamadan konuşmaya başladılar:

Sağımdaki, yazıyor gitmek istediği ülkelerin adlarını defterine, kocaman elleri ele vermese kendini, nereden baksan sıradan, kokuş bir sonradan görme. Yıllar önce gömmüş yüreğine hiç doğuramayacağı bebeğinin cesedini. Gerçi hakkını da verneli, yeşil küpeler ancak bu kadar yakışabilir yüzü hüznün bir travestiyeye.

Konuşmak için sanki sıraya girmiş bekliyorlardı. Buna rağmen hiçbir tepki vermiyordu orta koltuktaki kadın, duymazdan mı geliyordu?

Arka koltuktaki, 33/B'deki kadın aldı konuşma sırasını: *Ön sırada oturan kadın, ışığı da yakınca, gözlerimi daha da rahatsız etti dip boyası gecikmiş bakımsız püskül saçları, zilli nelerle meşgul mü ki? Not alıyor defterine birçok yerin adını, gecenin kör vakti uykusuz hâliyle sinir bozucu şıllık, kapatsa ya artık gözlerini.*

O an anladım. Konuşmuyordu hiçbirisi. Ben, onların aklından geçenleri işitiyordum! Neyin nesiydi bu? Tüylerim diken diken oldu. Bir yandan da kendimi şanslı hissettim; ola-

Bilgin

ganüstü bir yetiydi düşünceleri iştirmek. Söz ettikleri kadının da düşüncelerini işitebilir miydim acaba? Ona doğru baktım ve o sırada aklından geçenleri net bir şekilde duydum:

Öyle özledim ki seni, kavuşacağımızı bilsem, ölürüm hemen şimdi. Defterde üzerini çiziyorum, gezip gördüğümüz yerlerin adlarının her birini, eğiyorum başımı deftere, görmesin diye kimse buğulu gözlerimi. Bakmadım aynaya senden sonra, ihanet gibi geldi saçlarımı taramak, sen kıyamazken dokunmaya ne haddiydi bir tarafa bu imkânı sunmak. Bir tek yeşil küpeleri çıkaramadım kulaklarımdan, hani evlilik yıldönümü-müzde verdiğin, "Gözlerine uyak olsun," demiştin ya, "Gözlerin benim cennetim." O sabah gülümseyerek çıktığın evden, dönmüştün gece bir tabut içinde. Niyel? Ellerim tutmuyor, dizlerim titriyor, soluk alamıyorum o günden beri. Son bir cesaretle geziyorum birer birer gittiğimiz yerleri, anılarımızın içinden çıkıp geliyorsun sanki, elini hissediyorum yüreğimde, sırf hissetmek için elini yüreğimde, ben burdayım, korkma dermişsin gibi, gezi-

yorum eskiden gittiğimiz yerleri. Son iki yer adı kaldı sevgilim listede üzerini çizeceğim, hani bir akşamüzeri ilk öpüştüümüz yer Galata Kulesi'nin gölgesi, diğeri, haylazlığımızın zirvesi Bruges Kalesi. Sonra bırakacağım kendimi, surlardan aşağıya, senin kollarına, hep, bir tek seni seveceğim sonsuz bir rüyaya.

"Buyurun efendim, yerinize," diye yönlendirdi kabin memuru duraksadığını görünce. Kendimi koltuğa bıraktığım gibi uyumuşum.

Uyandığımda uçak piste inmiş, diğer yolcular uçaktan çıkmış, bir ben kalmıştım geride. Kabin memuru gelip yardıma ihtiyacım olup olmadığını sordu. Gözlerine baktım, düşüncelerini işitemedim. Geçmişti o şey her ne idiyse.

Uçaktan iner inmez telefonumu açıp onu aradım. "Alo," dedim, "Nasılsın?" Tatlı sesiyle, "İyiyim canım, neredeydin?" dediğini işitince her şeyin yoluna gireceğini anladım.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Nazlı Başaran

ve görüyorum seni

Başka bir çağa doğamam,
 çağın pençeleri sırtımda.
 yük gibi omuzlarıma binen
 şu kendini yakan baba.
 -anne, ben ölmedim daha.
 yirmi dokuz adımlık nefesim
 ve bir türlü eğitilmeyen iki elim,
 hiç hatırlanmayacak şiirlerim,
 üstüne üstlük hiç ölmeyecek gibi seven bir kalbim var.
 koca bir yıl girdi aramıza,
 koca koca adamlar konuştular televizyonlarda
 -ne olur yattığın yerden kalksana.
 otuz yaşına varınca
 büyüyeceğim sanırdım
 kimsenin acısını görmeyecek
 mezarını ellerimle kapatmayacaktım
 -öyle olmadı, olmayacaktı.
 bu devran zalimlerin devranı
 bu alev, içimin öfkesi
 üstüme yapışan yanılgı-
 dünya yıkıldı dediler.
 ama döndü bir şekilde.
 Ve görüyorsunuz işte!
 yeniden sevdim
 ve terk edildim yeniden.
 .Terk etmeyi öğrendim.

son terk edilişimden.
 Biliyorum ki birileri doğdu,
 birileri zaten ölmüştü önceden
 ve birilerinin karnı tok
 birileri aç gezerken.
 ve ince kırılğan ipekten korkuya bulanmış zırhınla görü-
 yorum seni.
 elinde kurban edilmiş geleceğin
 ve ben de korkuyorum.
 -en az senin kadar, tıpkı senin gibi.
 bu romantik şiirler bir maske
 bak bu aşkların çoğu sahte.
 ve düşüncelerim altı katmanlı persona
 sudan çıkmış balık gibi
 özgürlüğe dayalı ağızımla
 kana kana içiyorum şu günü ve geceyi.
 düşecekse bir gül dalından, elbet düşecek
 ağlayacaksa analar, cumartesiler seçilecek
 ve fermanları yırtıp geçen korkudan zırhınla sen,
 yüksek sesle bağır geri gelmeyecek gençliğime.
 öleceksem de sesini duyur bana.
 toprağım ayaklanacak adımlarınla,
 kalbini kalbime daya,
 yalnız değilsin
 yalnız değilsin
 yalnız değilsin
 ben varım yanında.

Bahri Butimar

ÖNCE BİR GÜLÜMSEYİNİZ

sesinizin papatyasını fotoğraflıyor
rötuşa gereksinim duymayan gülüşünüz
ki gülüyorsanız,
bu siz yok değilsiniz demektir
bu büsbütün bir varoluşun emaresidir.

berberin elinde ustura
kasabın cebinde bilek taş
manavın önlüğünde mandalina kokusu...
astık suratlar mı?
-işgalcisi olsa da düşüncelerin,
gizliden gizliye onlar da gülümser bakarsanız,

siz gülümsediğinizde tabiat kendini buluyor
tekdüze uçan martılar
uyuşuk kediler
yorgun köpekler
cılız, o minnacık bitler bile
tabiattan tabii bir güzellikle
yaşamak duygusunda gülümsüyor.

misal,
gülüşünüzün erguvanı açıyor göğsümde
bunu bilen yalnız ben değilsem;
demem o ki görünür bir çiçek manzarasıysa göğsüm;
bu manzaranın solmaması için gülümseyiniz.

size bulanmışlığımın bulanıklığında buldunuz beni
işte kayba değer bir güzelliğin keşfi
şayet bir karanfil eksik kalmışsa manzara seyrinizde
göğsüme o karanfili de ekercesine gülümseyiniz.

sonra yıldız sükunetli bir sabah
her şeyin dinginleştiği o an
AĞLAYABİLİRİZ sizinle
fakat önce
siz bir gülümseyiniz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Aksamsefası

KEMİK DÜĞME

Merdivenlerden yuvarlanıp, siyah ceketli adamın ayaklarının dibine düştü. Diğer siyah ceketli merdivenlerden inerken ayakkabısının sarkan bağcığına istemeden basmıştı. İçlerinden biri elini uzattı. "Hadi kalk otobüsü kaçıracağız," diye fısıldadı. Kaldırdı Nadir'i. Apartmanın ağır demir kapısı yavaşça kapandı arkalarından. Sert ve tok bir ses duyuldu. Kolundaki saate baktı. On biri on geçiyordu. Kapıcı öğlen servisi için bakkala gitmemiş olsaydı ya da bakkalda kaymaklı bisküviyi çaya bandırıp on dakika fazladan oyalanmasaydı, Nadir'i alıp götürdüklerini görebilirdi. Adamlar, ters giden bir şeyler olduğunu anlamak ve polisi aramak için yeterince korkutucu görünüyorlardı. Düşmesine sebep olan adam, Nadir'in koluna girip sanki kahvede tavla oynadığı eski dostuymuş gibi gülümseyerek konuşmaya başladı. "Birazdan kırk dokuz numaralı otobüse bineceğiz. Bizden önce bineceksin. Boş yer varsa otur. Son durağa kadar yerinden kalkma." Otobüs geldi. Yer yoktu. Sona kadar gidip arka kapının önünde beklemeye başladı. Siyahlılardan biri hemen yanında, tavandan sarkan demire tutunup gözlerini kapıdan dışarıya diktı. Diğer, orta kapıya yakın direğe sırtını vermiş telefonuna bakıyordu. Nadir ellerini cebine attı. Evinin anahtarları ile oynamaya başladı. *Dış kapı. Uzun kullanılmayan. Daireninki. Ucu kopmuş anahtarlık zinciri. Yamulmuş anahtarlık halkası.*

Hızla geçen ağaçları, açık hava reklam panolarını, daha önce hiç fark etmediği pilavcıyı, bisiklet tamircisini, bacasından siyah duman çıkaran yağ fabrikasını izledi. Kırk dokuz numaralı otobüsü şimdiye kadar sadece beş durak ilerlemek için kullanmıştı. Son durağın neresi olduğu konusunda hiçbir fikri yoktu. Yol, güzergâh değiştirmeden devam edildiğinde şehrin batı yakasındaki çöplük ile araba mezarlığı arasından geçiyordu. Yölcüler her durakta birer ikişer inerek gözden kayboldular. Mırıltısı kesilen ve sessizleşen otobüs, yükünü hafifletmiş olmanın rahatlığı ile girdiği her çukurda daha fazla zıpladı. Şehir çöplüğünü geçti, araba mezarlığı durağında incek ya da binecek kimse olmamasına rağmen üç dakika bekledi. Nadir adamları göz ucuyla takip edip oturmak için boşalan koltuğa yöneldiği sırada yanında dikilen, ensesinden tutup olduğu yerde kalmasına ima edercesine gözlerinin içine baktı. "Öldürecekler mi acaba? İyi de neden?" diye geçirdi içinden.

Otobüs son durağa girip diğer otobüslerin yanına park etti. Şoför tüm kapıları açıp arkasına bakmadan indi. Karşıdaki çay ocağının önüne gelişigüzel konulmuş hasır taburelerden birine oturdu. Eliyle havada görünmeyen bir bardağı karıştırıp, sigarasını yaktı. Nadir, adamlardan gelecek işareti bekleyip olduğu yerde dikildi. "Hadi insene ne duruyorsun?" dedi bağcığına basan. "Hah. Pardon," dedi. Basamakları hızla indi. "Bir süre yürüyeceğiz," diye devam etti adam. Nadir kaşlarını kaldırdı, alnını kırıştırdı, "Sorum değil ama beni nereye götürüyorsunuz?" diye sordu. Adam cevap vermedi. Sinirlendi Nadir. "Yürümüyorum. Duracağım burada," diyerek itiraz etti. Kollarını iki yana açıp bağırmaya başladı. "Beni nereye götürüyorsunuz dedim size!" Adamlar, kendilerine ilk defa itiraz edildiği için şaşkınlıkla Nadir'i seyretiler. Hazır iki kolu iki yana açılmışken Nadir'in kollarına girip, ayaklarını arada bir havaya kaldıra kaldıra hızızla gidecekleri yöne doğru sürüklemeye başladılar. Nadir, adamların arasına ayaklarını sağa sola savurup çığlık atıyordu. "İmdat, kurtarın beni imdat! Adam kaçırıyorsunuz. Şoför! Yardım edin!" Şoför omzu üstünden baktı attı Nadir'e. Önüne döndü. Bir sigara daha yaktı. Saate baktı. Otobüsün duraktan kalkma vakti gelmişti. "Allah belanı versin," diyerek sigarayı yere fırlatıp ezdi.

Nadir çırpınmaya devam ederken karşı kaldırımında kadının biri ellerini beline koydu, Nadir'e tiksinerek baktı. Nadir kadının tavrı karşısında bir anda çırpınmayı bırakıp ayaklarını yere bastı. Olduğu yerde durdu. Adamlar çekıştırmeye devam ederken, çevresindeki insanlara bakındı. Caddedeki tüm insanlar bulundukları mevcut hâli koruma derindeydi. Sanki Nadir hiç yokmuş gibi yahut varmış ama tuhaf davranıyormuş gibi bakıyorlardı. Koca cüsseli iki adamın kolları arasında çırpınırken, hiç kimsenin umurunda değildi. Umurlarında olan tek şey Nadir'in bağırırken çıkardığı çirkin sesi. Bir an önce susması için ağzının ortasına yumruk yiyebilirdi. Başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Hâlâ mayıvdi. Bulutlar da hâlâ beyaz. İyi de o zaman bu insanlar neden yardım çığlıklarını duymazlıktan geliyorlardı?

Balkonları dışındaki tüm yüzeyleri gri boyalı apartmanın önüne geldiklerinde adamlar Nadir'in kolundan çıkmış, birkaç adım gerisinde kalmışlardı. Apartmanın giriş kısmın-

Selen Çelik, 'Seyir'.

daki kapı kendi apartmanının giriş kapısı ile birebir aynıydı. Eğer gri boyalı olmasaydı apartman da kendi apartmanının birebir aynıydı. Üçüncü kattaki balkonun demirine beyaz bir uçurtma bağlanmış, rüzgârda savruluyordu. Balkonun diğer köşesinde hafiften fark edilen sarı renkli obje kesinlikle kendi balkonundaki piknik sandalyesiydi.

İşin açıkçası apartman, Nadir'in yirmi dokuz yaşından beri yaşadığı apartmandı. Yirmi yılda üç defa boyanmıştı, bunu sadece Nadir hatırlamıyordu. Yirmi yıl önce terfi teklifini kabul ettiği gün yazı defterini içindeki tüm karakterlerle birlikte kilitlemişti çekmeceye. Uçurtma uçuran çocukları, siyah ceketli adamları, otobüs şoförlerini, sinirli koca karıları.

Apartman kapısını zorladı. Kilitliydi. Cebinden anahtarlarını çıkarıp kapıyı açtı. Dairelerden boşluğa yayılan sesleri dinledi. "Bana bak sayın müşteri temsilcisi, ne demek bedava puan veriyorsunuz. Ben borçlarımla mutluymum." "Sayın seyirciler, ülke genelindeki benzin fiyatları litre başına 1 liraya düşürülmüştür." Yıllar önce seyrettiği, duyduğu her şeyden tırtıklayıp çıkarmaya çalıştığı sıra dışılığın içine düşmüştü.

Üçüncü kata çıktı. Beyaz uçurtmalı dairenin kilidini cebindeki anahtarla çevirdi. Anahtarlıktaki uzun, işe yaramayan anahtar kapının üstündeki deliğe soktu. Anahtar döndü. Düpedüz kendi eviydi.

Salondaki tekli koltuğa kurulmuş, dizindeki bilgisayarda hızla bir şeyler yazan adam kafasını kaldırıp kendisine baktı. "Hoş geldin," dedi. Sürdürdü yazmayı. Nadir kendi koltuğunun ucuna misafir gibi oturdu. Adam kafasını kaldırmadan konuşmaya devam etti. "Şunu yazın, dönceğim sana."

Orta sehpa duran dolu küllüğü fark etti. Uzandı küllüğe. Küllüğü boşaltmak için ayaklanınca adam tekrar konuşmaya başladı. "Geri döndüğün için çok mutluyum." "Geri mi döndüm?" "Evet. Kaç yıl oldu seni görmedim. Saçımdaki beyazlar yakışmış tizülme." Sabrı taşmak üzereydi Nadir'in. Küllüğü tezgâha bırakıp döndü adama. "Ne diyorsun be adam? Ne oluyor ne dönüyor burada? Hem sen de kimsin?" diye sordu. Adam parmağını havaya kaldırıp beklemesini rica etti. Klavyede bir tuşa bastı. Geriye doğru kaydıldı, yazdıklarına baktı. Devam etti konuşmaya. "Bir şey döndüğü yok. Kaldığın yerden devam ediyorum," dedi. Nadir ona doğru yürüdü. Ellerini adamın boynuna doğru uzattı. Dişlerini sıkıp "Doğru düğün anlat şunu, yoksa katil olacağım," diye hırladı. "Kendini mi öldürecekisin?" diye sordu adam. Nadir iç çekti. Koltuğa döndü. Dirseklerini dizlerine dayadı. Çenesini avuçlarının içine koyup sordu. "Kendimi mi?" Adam, "Aa sen beni tanımadın!" dedi heyecanla. "Hayır! Tanımadım, kimsin sen?" diye sordu Nadir. Adam düz bir sesle cevapladı onu. "Benim, sen işte. Yani benim diyorum. Yirmi dokuz yaşı. Hani yirmi sene önce bu koltukta böyle bilgisayar dizlerimin üstünde, bırakıp gittin ya beni. Yıllardır yarım kalan öykünü tamamlamakla uğraşıyorum."

Nadir, elleriyle yüzünü kapattı. İçinden sessizce saydı. Bir, iki, üç, yedi, dokuz... Ellerini yüzünden çektiğinde hâlâ karşısında oturuyordu. Ne hayaldi ne rüya. Ne diyeceğini bilemedi. Geçip geçen yirmi yıl zihninde akarken, aklına ilk geleni sızmeden sordu. "Peki, neymiş yazdığım son cümle?" Adam cevapladı Nadir'i: "Kemiklerimden düğme yapmak istiyorlar."

chett gibi yazarlara ilham veren kitapları çıkardığımız bu dizinin kalan kitaplarını da sene sonuna kadar yayımlamayı hedefliyoruz. Ama bu dizinin bir son değil, fantastik edebiyat konusunda yapacağımız üretimlerin ciddiyetini gösteren ilk adım olduğunu söyleyebiliriz. Çizgi roman yayıncılığı-muza, spekülâtif kurgu çerçevesinde değinebiliriz sanıyorum ki. Bu sene itibarıyla İlhaki artık "çizgi roman yayıncısı" olarak anılabilecek kadar çok yayın yapacak.

Modern edebiyatta ise hem daha önce yayımladığımız hem de yayımlamadığımız yazarların eserlerine yer vereceğiz. Amerikan edebiyatının yaşayan efsanelerinden Cormac McCarthy'nin *Child of God*'ı [Tanrı'nın Bir Kulu] ve Thomas Pynchon'un *Inherent Vice*'i [Gizli Kusur] yayı-nevi olarak çıkışını dört gözle beklediğimiz kitaplardan. İlk kez yayımlayacağımız yazarlar arasında ise kişisel olarak beni en çok heyecanlandıran üç yazar mevcut: Anna Burns, Richard Powers ve Michel Houellebecq. Burns'ün 2018 yılında Booker ve National Book Critics Circle gibi prestijli ödülleri kazanan *Milkman*'i bahar mevsiminde yayımlanacak. Richard Powers'in 2019'da Pulitzer ile ödüllendirilen destansı kitabı *Overstory* de bu sene içerisinde raflara çıkacak. Türkiye'li okurların aşına olduğu bir yazar olan, Fransız edebiyatının çatlak sesi Houellebecq'in -çevrilmiş

eserlerinin yanı sıra- daha önce çevrilmemiş eserleri Soumission ve Sérotonine de İlhaki Modern dizimize katılacaklar arasında. Anaïs Nin, Viktor Pelevin, Elfriede Jelinek, Dalton Trumbo ve Daphne du Maurier gibi ustaların eserleri de bu sene İlhaki'nin gözdelelerinden olacak.

Tüm bu yoğunluğa karşın 2020 içerisinde yayımlayacaklarımız arasında en çok heyecan duyduğum kitap John Milton'ın *Paradise Lost*'u. Sadece İngiliz değil, tüm dünya edebiyatını şekillendiren, kendinden sonra gelen pek çok sanatçıyı etkileyen bu şaheseri Yiğit Yavuz çevirdi. *Kayıp Cennet* gibi mühim bir eserin yayımlanacak olmasında katkı sahibi olduğum için ayrıca mutluyum.

Kurgudışında ise Minima dizimize kaldığı yerden devam ediyor. Günther Anders'in ve Joseph Campbell'in daha önce dilimize çevrilmemiş kitapları okurlarla buluşacak. Futbol Kültürü, Edebiyat Üzerine, Sinema ve Edebiyat Eleştirisi dizilerimize yeni eklemeler yapmayı planlıyoruz. Yılın ikinci yarısında ise kurgudış kitapların sayısını arttırmak, hem popüler konulara değinecek hem de altkültür kavramının üzerine gidecek kitaplar yayımlamak niyetindeyiz. Kısacası İlhaki'yi İlhaki yapan işlerden vazgeçmeyeip sadece biraz daha fazlasını hayal ettiğimiz bir yayıncılık sezonu var önümüzde.

ALİCAN SAYGI ORTANCA'NIN KAFKAOKUR TAKİPÇİLERİ İÇİN SEÇTİĞİ KİTAPLAR

Mimesis
Erich Auerbach

Elfdiyarı Kralının Kızı
Lord Dunsany

İşkencecinin Gölgesi
Gene Wolfe

Bunu Sen De İstiyorsun

İstrancalı Abdülharis Paşa

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://irantey.org>

EVE YÜRÜYÜŞ

Tam olarak açıklanamayan daima ilgimi çekmiştir. Ölmüş birinin yanında hiç bulun-
dunuz mu biliyorum. Beden cansızken, tüm organlar durmuş, uzuvlara kan gitmez, gözler
kapalı, kalp susmuşken insanın aklı almamaya başlar gördüğünü. Belki bir saniye, belki bir
saat belki bir gün önce canıyla, kanıyla yanında durduğunu o kişi nefessiz bir uykuda gibi, bir
daha uyanmamacasına uyuyor gibi dururken emmeden duramaz insan: Fikirleri, his-
leri, hissettirdikleri, onu o kılan, sadece ona özel olan özellikleri nereye gitti peki? Gözlerin-
deki ifade nereden yüklüyordu bakışlarına anlamı? O nereye gitti? Beden orada, tüm sonu
gelmişliğiyle, öylece duruyor. İçinden geçenler, kalbinin ve zihninin ortaya çıkardığı sadece
ona özgü olan her şey, en ufak detayını bile alıp rüzgâra mı karıştı yani? Biri önünde sıcaklı-
ğını yitiren bedeniyle uzanırken daha iyi anlıyor insan: Gözle gördüğün aslolanın çok küçük,
çok yetersiz bir yansıması. Onu o kılan ruhuydu. Uyandırıp kırılğanlıklarını, düşlerini, nef-
ret ettiği şeyleri, tutkularını öğrenmek istiyorsun. Tüm fikir ayrılıklarınızdan öpmek. Yara-
larına nazikçe elini koyup sadece "Orada olduklarını biliyorum, ben buradayım," demek isti-
yorsun sonra. Geç oluyor. Başka türlüüstü mümkün mü?

Hafta içi bir akşamüzeri, iş çıkışı saatinde üç şeritli bir caddede trafik kilitlenmişti.
Sonra bir ambulansın acı sireniini duyuldu. Bir saniye önce diğerinden 50 santim önde dur-
mak için itişen arabalar, agresif ve bıkkın sürücüler şimdi bir bütüne ait olmuş, iki yana açıl-
ıp ambulans geçsin diye orta şeridi boşaltmaya çalışıyorlardı. Ambulansın içindeki bir (1)
kişi, bir canlı, canlı olmaya devam etsin, hayatta kalsın, iyi olsun, iyileşsin diye belki 50 kişi
az önce çok önemli gibi gelen bir şeyi, aklındaki sorunu, stres unsurunu, yetişeceği yeri bir
an için unuttu. Çok kısa bir an için önemli olan yegâne gerçek bir yabancının hayatıydı.
Çünkü bu mümkün. Doğum haberi gelen bir yakını için işi gücü, yapılacakları, üzüntüyü,
tasayı hatta hastalığını bile unutup hastaneye kendini atan akrabalar ve arkadaşlar için o an
tek ve en önemli şey bebeğin sağlıklı dünyaya geldiği haberini almaktır. Tek nefes olup bek-
lenir. Bebeğin ağlama sesi duyuldu mu, tek bir damla sevinç gözyaşı olup akılır. Bu müm-
kün. Hiç elini sıkıp sıcaklığını hissetmediği birinin iyileşmesini içi titreye titreye dileyebilir,
bir kelimelik sohbet geçmişi, ortak tek bir anısı olmayan biri öldüğünde ağlayabilir, sadece
ekranlar aracılığı ile tanıdığı, yalnızca adını bildiği birinin vefatının ardından ailesinin acı-
sını iliklerinde hissedip esenlikleri için tüm kalbiyle dua edebilir insan. Acımasızca öldürü-
len çiçekçi ablanın yerinin önünden geçerken gözyaşını tutmak için derin nefesler alıp vere-
bilir, kötü kalpli herkesin, hasta ruhların hepsinin iyi insanlardan uzak olduğu bir dünya
hayal edebilir insan. Doğal afet haberleri sonrası gelen o his, seni yardım etmeye, ne yap-
abilirim diye düşünmeye, çabalamaya götüren 'bir topluluğa ait olma' hissi, gündelik hayatın-
daki çarkın senin katkıyla dönmediği, eksikliğinin de durmayacağına olan inancını yener.
Çünkü bu mümkün.

Değişim seninle başlar. Müthiş bir fırtına yaratman için müthiş bir fırtına yaratmayı
gerçekten isteyerek elini şöyle bir oynatman yeter. Kitlelere hitap etmen gerekmiyor, kaldı
ki kitleler de birden fazla sen'den oluşuyor. Ne demiştik? Gözünle gördüğünü bütünle karış-
tırmamalısn. Burada yalnız değilsin. Yanındakine âşık olman, kan ile bağlı olman, onunla uzun
yıllar biriktirdiğin anılara sahip olman şart değil yaralarını görmeyi için. Kimse 'senin ..' olmak
zorunda değil, anlayışını hak etmek için. O ambulansın içinde giden sen olsan, hiç kimsesi
olduğun 50 kişi senin iyi hâlin için panikleyecekti, unutma. Burada dışta kalmış değilsin. Ait
olmamaya, sahip olmamaya kucak aç. Sana benzemeyene, sana hiç uymayana da kol kanat
ger. Aç değilsen, açıkta değilsen paylaş. Ama bir ekmeği bölüş, ama yiyeceklerle dolu koliler
yap, dağıt. "Sağ elin verdiğini sol el bilmeyecek" diye bir laf var, onu da aklından çıkarma.
Gücün ne kadarına yetiyorsa o kadarı yeter dönüştürmeye dünyayı, inan, çünkü bu ger-
çekten mümkün. Burada etkisiz eleman değilsin. Sen mutsuz uyanmana rağmen gülümsersin,
annen, baban, kardeşin, eşin o gün gülümseyerek gider işe, okula. O gülümseme kardeşinin
öğretmeninin alışveriş yaptığı marketteki kasiyerden geçerek devam eder yolculuğuna. Bu

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

*Yanındakine âşık olman,
kan ile bağlı olman,
onunla uzun yıllar
biriktirdiğin anılara sahip
olman şart değil
yaralarını görmeyi için.*

Canal Sığıcı

dalgaın sonunun kimin karanlık yoluna ışık olacağını, kimi, nasıl bir kuvvetle düştüğü yerden kaldıracağını hayal bile edemezsin.

Başpiskopos Desmond Tutu, Dalai Lama ile sohbetlerinde şöyle diyor: "İstisnalara rağmen, insanlık hakkındaki, insanoglu hakkındaki, insanlar hakkındaki esas şeyin iyi oldukları, iyi yaratıldıkları ve gerçekten iyi olmak istedikleri olduğunun her zaman farkında olmalıyız." Hepimiz aslen sadece iyi olmak istiyoruz, iyi ve mutlu. Karşılaştığımız herkes, kaş çatığımız, burun kıvrığımız, "Aman bu da!" dediğimiz herkes tıpkı bizim gibi mutlu olmanın derdinde. Güzel bir söz söylemek, "Bugün ne güzel olmuşsun", "Bunu çok iyi yapmışsın" demek, en önemlisi yolunun keştiği herkese, "Teşekkür ederim" diyebilmek. Bunların hepsi bedava. Sadece bu kadarıyla yaratabileceği dönüşümü bir tahmin edebilse insanoglu. Her bir dişlinin, çarkın dönmesi için elzem olduğunu görebilse. Her bir dişli, diğer dişlinin var olabilmesi, mutluluğu ve iyi hali için hayati bir önem arz etmekte. Yakın zamanda hayatını kaybeden Ram Dass'ın dediği gibi: "Tek yaptığımız birbirimize eve kadar eşlik etmek." Neden yan yana ve gülümseyerek yürümeyelim? Bu mümkün.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

KALP

KALP AĞRISI

ÖYLE BÜYÜK BİR ŞEY
DEĞİL, AZIÇIK BİR
SİZİDİR.

BİR KOKUYLA,
BİR SESLE
BEKLEMEDİĞİN ANDA
GELİR.

AĞLAR SIN.

HALBUKİ OYUNCAĞININ
KIRILMASI, BASKALARI
İÇİN ASLINDA NE KADAR DA
ÖNEMSİZDİR.

HAZIRLIKSIZ YAKALANDIĞIN
İÇİN BU KÜÇÜK DALGA
SENİN ÇOCUKLUĞUNU
DEVİRİR.

KIRMIZI ARAKAN
KIRILMISTIR, AMA ANNEN
SENİ "YILDIZLARA BAK, GÖZ
KIRPIYORLAR" DİYE BİR
ANDA KANDIRIVERİR. İSTE
ÖYLE SAFSINDIR.

GÜLÜMSERSİN,
GÖZYAĞLARIN YANAKLARINDAN
AKARKEN.

Cansu Cindoruk

GAR

*"Dün gece istemsiz bir hayal kurdum,
İçinde sen yoktun..."*

Hep aklımın bir köşesinde, bir yerlere gittiğim bir düşü besleyip büyüttüm. Sonra bu niyetimden bir tek sana bahsettim. On beş yıldır aynı sokakta yürüdüğümü; yirmi beş yıldır aynı yatakta uyandığımı anlatıp durdum. Önce-leri sessizce dinledin, ardından bu işten sıkılmaya başladın. Her günün sabahı aynı hikâyeleri duyuyor, hep benzer işlerimle uğraşıyordun. Yine de hiç susmadan konuşmaya devam ettim. Sen beni dinlemediğinde bile, sanki bu hayatta bir tek beni önemsermişsin gibi anlatmayı sürdür-düm. Ancak, bunca sözün arasında bir kez bile olsun sana sormadım; benimle gelmek isteyeceğini bilmek istemedim. İkinci bir kişinin, düşümü, oynadığım sahneyi doldurmasına izin veremedim.

Bir sabah, henüz yüzünü bile yıkamadığın anlardan birinde, "Git madem..." dedin. Belli ki bütün gece düşü-nüp durmuş, kelimeleri dudaklarında döndürüp çevirmiş ve beni alt etmiştin. "Öyle kolay mı?" diye cevap verdim. Her şey lafta güzel, kelimelerde mümkündü. Böyle gelişi-güzel konuşmaksa yalnızca benim içimi rahatlatırdı. Söy-lenirdim, giderdim, gelirdim ve yine evimin yolunu bulurdum. En nihayetinde ben, sokaklara terk edilmiş bir ev kedisiydim. Ne kadar ağlasam da yuva sandığım yerin pen-ceresinde kıvrılıp uyurdum. Beni çevreleyen halatlarımdan kopup da uzaklaşamazdım. Yürüyebildiğim en uzak nokta, ekmek fırını olurdu; kaybolmaktan bile korkardım.

"Öyleyse, cesaret edemeyeceğin şeylerden bahsedip durma," dedin. Ya sözlerimin arkasında durmayı ya da boş konuşmamayı öğrenmem gerektiğini söyledin. Sonra, bu ikisini de becerememenin, zavıf karakterlere özetü oldu-

ğunu ekledin. Yıllardır bir şekilde sürüp giden birlikteli-ğimizde, bana ilk kez böyle keskin cümleler kurmuş olsan da bunlara senin de inanmadığını düşündüm. Beni kaybet-mekten korkmuş, senin için yan koltuğumu ayırmamama ise biraz bozulmuştun. Belki de bıkmıştın. Durdugu yerde kurdeşen döken ama çantasını kapatıp da bir adım atama-yan bir adamla uyuyup uyanmaktan sıkılmıştın.

Her ne düşünüyor olursan ol, yine de sen haklıydın. Benim gibi basiretsiz bir insanla hayatını paylaşmak isteyecek kadar geniş yürekli ve bir o kadar da tahammülü yük-sek bir kadındın. Bense yalnızca ipe sapa gelmez ve işe yaramaz düşünceleriyle hayatını kirleten bir varlıktım. Söy-lenmekten başka bir şeyi beceremez, sevmekten bile pek anlamazdım. Yine de öyle çok seviyordun ki beni, ölene dek her sabah konuşsam yine dinlerdin. Çayını bile demlemeden önce derdime kulak verir, beni sakinleştirirdin. İşte öyle seviyordun ki beni, her gece cümlelerimle dünyanı delik deşik etsem de, yine bana sarılmadan uyuyamazdın. Oysa konuştuğum kadar adım atmış olsaydım, önce sana, sonra keşfedilmemiş gezegenlere bile varırdım. Bunu sen de biliyordun. Ölene kadar söylenip duracağımı, gitmeye çalışıp da yarı yoldan döneceğimi, hep bir kaçış planını yas-tığımın altında saklayacağımı tahmin ediyordun. Hayatım boyunca "gitmek" üzerine birçok cümle kurup uzun zaman bunu bir düş olarak yanı başımda tutacağımı ve eninde sonunda gideceğimi... Biliyordun. Sokağa terk edilmiş ev kedisinin bir gün yeni yuvasını bulacağını öngörebiliyor-dun. Yine de beni seviyordun. Beni, ben yapan düşlerim ve "gitmek" üzerine kurulu ihtimallerimle sevmem gerekti-ğine inanıyor ve sensiz bir adım bile atamayacağımı bilerek kabul ediyordun.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Baran Güzel

DÜNDEN KALAN GÜNLÜK

Yıllardır günlük tutuyordu. Her gece, o gün ne yaptıysa ne düşündüyse üşenmeden tek tek yazardı deftere. Bugün dört kez hapsirdim. Bugün koltuk altımı tıraş ettim. Bugün göğsüm ağrıdı annemi düşünmekten. Bugün bir kadınla buluştum, evliymiş.

Yaşadıkları, gördükleri, yazdıkları yetmedi bir gün. Nasılsa çok zamanı oluyordu uyumadan önce.

Bir sonraki günün tarihini attı sayfanın sağ üst köşesine. "Bugün işe gitmedim," yazdı. "Alarmı kapatıp biraz daha uyudum. Yarım kalan bir romanı bitirdim. Haşlanmış patates yedim. Evde karabiber kalmamış, gidip almaya üşendim."

Ertesi sabah uyanınca gerçekten de gitmedi işe. Dün gece yazdığı şekilde alarmı kapatıp uyudu. Yarım kalan bir romanı bitirdi. Haşlanmış patates yedi. Baharatların arasında karabiber bulamadı.

İyi hissetti.

Her gece, bir sonraki günün günlüğünü yazmaya devam etti. Ne yapacağını önceden bilerek bir ömür yaşadı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

BİÇURA

Tatar söylencelerinde bahsi geçen Biçura, evlerde gizlice dolaştığına inanılan kötü bir ruh. Biçura'nın kadın giysileri giyen bir erkek olduğu söylenmektedir. Evin içinde gizlice dolaşarak ev sakinlerini rahatsız etmesiyle bilinir. Boyu bir buçuk, eni bir arşındır. Patates mahzenlerinde, döşeme altlarında, boş hamamlarda ve en çok da kilerlerde yaşar. Genelde kırmızı giysiler giymeyi sever. Hiç çekinmeden gürültü patırtı yapar. Küves denen içkiyi çok sever. Yemeğe çok düşkündür. Ev sakinlerinin yiyecek bitiremediği bütün yemeği yer. Bulasık tabakları, yıkanmamış tencereleri, kaşıkları ve çatalları yalar. Kızdığı zaman tabakları kırar ve yemeği de döküp evi uzun süre için terk eder. Biçura'nın yerleştiği evde dikkatli olmak, onun arzusunu bilip ona göre hareket etmek gerekir. Özellikle ona yiyecek bırakmayı ihmal etmek tehlikeydir. Aniden bağırır, güler, oynar, şaka yapar, uyuyan insanı yatağından alıp başka yere taşır. Çoğu zaman evdeki eşyaların yerini değiştirir veya saklar. Biçura evdeki dul erkeklerle dalga geçmeyi çok sever. Uyurken gelip boynunu sikar, ansızın hapsirip korkutur, durup dururken üstüne odun fırlatır, sopa ya da tuğla ile vurur. Geceleyin kilitlenen kapıları açar veya tersine açık kapıları kilitler. Bazı Biçuralar böyle pek şakacı olunca, evde durmak mümkün olmaz da artık evin sahipleri evi terk edip giderler. Nadiren de tehlikeli durumlara sebep olurlar, mesela yangın çıkarabilirler. Bu durum, eğer evde ocak yoksa yaşanır. Çünkü ısınmak için mutlaka ateş yakmaya ihtiyaç duyarlar. Bu yüzden Tatarlar yeni bir ev kurdıklarında her şeyden önce ilk olarak ocağı inşa ederler. Böylece evi Biçura felaketinden güvene almış olduklarına inanırlar. Biçura son derece pis bir yaratık olarak bilinir, temiz yerlerden nefret eder. Zaten pis evleri de yaşamak için bu yüzden seçerler. Ondan kurtulmanın ilk şartı evi temiz tutmaktır. En sevdiği eşyalar, anahtar, iğne, bıçak ve makastır. Özellikle bu eşyaların sık sık kaybolduğunu fark ederseniz, evinizde gizli bir misafiriniz olduğunu hemen anlamanız gerekir ve evde köklü bir temizlik yapma vaktiniz gelmiş demektir.

TÜM KİTAPÇILARDA!

GEREKLİ
KİTAPLAR

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

FAYDALI BİR YAZI

*Eksi çarpıksi artı edecek
Böyle yazılacak böyle bilinecek
Kimse neden demeyecek*

"İşte delikanlı, ilkokul sıralarından başlayarak, 'kendi bacağından asılan koyun' felsefesi ile yetiştirilenlere asla itibar etmeyeceksin. Onların arasından ülkeye yararlı birinin çıktığı görülmedi. Çıkarıcıların sana hiçbir zaman engel olamayacağını bileceksin. Bu durumlar ve şartlar altında endişelere kapılmadan önce ne yapabileceğini düşüneceksin. Ve hiçbir zaman düzen bozukluğunu mazeret göstermeyeceksin. Başarısızlıklarını bozuk düzenin sırtına yüklemen belki seni ferahlatır, fakat kurtarmaz."

Prof. Dr. Mustafa İnan

Kavramlar konusunda karmaşa yaşayan algılarımız gerçekliği farklı bir boyutta sorgulayıp, doğal yaşamdakinden bağımsız bir hayatta kalma mücadelesiyle tanışırken yaşadığımız çağın sunduğu deneyimler için de pek çok farklı isim üretti. İnternet çağı, iletişim çağı, uzay çağı, yalnızlık çağı, siber çağ ve bilim çağı...

İsimler değişse de bilmenin önemi belirgin şekilde öne çıktı, savaşlar boyut atladı ve ışık hızını yakalamak fiziken mümkün olmasa da yaşanan gelişmelerin hızı beyinlerimiz için ışık hızına yaklaştı.

İçinde yaşadığı evrenle bu kadar sıkı bir münasebete hiç maruz kalmamıştı insanoglu. Bilinmezliğe dair korku düzeni sona erdi. Her şeyin hatta algılarımızın ötesinde kalan diğer boyutların bile sorgulanabilir olduğunu artık biliyoruz. Dünyanın olası sonunu hesaplayabiliyor, makrodan mikroya seyahat ediyor, atomun altında yeni dünyaları keşfediyor, en küçüğün gizemini bütünde, bütünün şifresini en küçükte buluyor, hayal dahi edilemeyecek gelişmeler bir insan ömründen daha az sürede deneyimleme şansına sahip oluyoruz.

Peki birileri bizim için araştırdığında, aldığımız cevaplar ve tüketmemiş için bize sunulan ürünlerin getirdiği kısa süreli konfor, bilim çağında insanı hayatta ya da en önemlisi ayakta tutmaya yeter mi? Devletlerin komşu aileler gibi birbirleriyle iletişim içinde olduğu, milyonlarca insandan oluşan toplumların tek bir kişi gibi görüldüğü ve gelişmişliğin düşünün beyin sayısı ile hesaplandığı bir dönemde; düşünmek için eğitilen beyinlerin sorduğu sorulara aranan cevapların hayati önem taşıdığı, refah düzeyini, ekonomiyi, sağlığı, büyüme hacmini ve aslında tüm sistemleri etkileyen gelişmelerin adıyla bilim çağı. Yerinde saymak mümkün değildi ve durduğunuz anda toplum olarak geriye giderdiniz. Tarım, hayvancılık ve doğal zenginlikler tek başına anlam ihtiva etmez ve ürettiğiniz her neyse yenilik katamadığınızda tüm çabalarınız hamallıktan öteye geçmezdi. Ezberci bir öğretim benimsendiğinde, sadece anlatılanlarla yetinen bireylere sahip ve sorgulayanın dışlandığı bir toplum oluşur, ebeveynler örnek teşkil etmez ve farklı düşünen takdir görmez, aksine tenkit edilerek bastırılırdı. Teknolojiyi salt eğlence amaçlı kullanan tüketmeye programlı mutsuz insan toplulukları, geliştirilen her yeniliği parasını vererek satın alır, dışlilerinin arasında kaybolduğu sistemde kendisine satılanlar için sadece para biriktirir, hayalleri satın almayla ilgilidir ve satın aldıktan sonra yeniden eski mutsuz düzene dönmeye teşnedir. Üretime teşvik edilmeyen ve bilimin sevilmediği her toplum resmi olarak değilse bile kısmi olarak üretkenlerin egemenliğindedir. Salt özgürlük kendine yetmek, salt bağımsızlık üretmek demektir.

Üretmediğiniz teknolojiyi ya da mucidi olmadığınız icadı sadece size öğretildiği kadarıyla kullanabilir, bilgi sahibi olmadığınız sistemle ilgili fikir sahibi bile olamazsınız. Diğerlerinin üzerinizde yaptığı yatırım sizleri eğlendirmek ve oyalamanın ötesine geçmez ve her seferinde başka bir ülkenin potansiyel müşterisine dönüştürerek bilginin özüne inmeyi bir türlü başaramazsınız. Bilimden korkulur mu? Parçası olmadığınız yenilikten korkarsınız. Avucunuza sığabilecek büyüklüğe sahip bir çipin içindeki tek bir yazılım milyar dolarlar edebilir ama sistemi kuran siz değilseniz milyar dolarlar ödediğiniz ürünün sahibi de değilsenizdir. Müşterisi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

*Bilimden korkulur mu?
Parçası olmadığımız
yenilikten korkarsınız.*

olduğunuz ülkeyle yaşanan ilk çıkar çatışmasında, elinizdeki çipe anlamadığınız bir kaynaktan virtüs bulaşabilir ve işletim sistemini üretmediğiniz o pahalı yazılımı elinizde tutmaya devam edemezsiniz. Savaş uçaklarını satın aldığı ülkeyle savaşa girdiğinde, yazılımları kitlenen uçakları pistten kaldıramayan ülke de bunun başka bir örneğidir. Söz konusu insan sağlığı, aşilar ya da DNA boyutunda yapılan çalışmalar olduğunda da durum değişmez. Üretmediğiniz yenilikle ilgili sahiplik iddia edemezsiniz.

Gerisinde kaldığımız pek çok şeye yetişmek, bilimin geldiği noktayı bir yerinden yakalayabilmek mümkün müdür? Kolay hayatların özendirildiği, paranın amaç olarak görüldüğü ve salt faydacılık ilkesinin benimsendiği bir ortamda aklı başında adımlar atmak zor olsa da, "farkına varmak" başlamak için yeterlidir. İnsanlık tarihine adını yazdıran bütün büyük icatlar, nefes alan, yemek yiyen, acıkan ve yorulan insanlar tarafından bulunmuştur. Asla yetişemeyeceğiniz üst aklı kabullenip, size sunulanlarla yetindiğinizde daha mutsuz, daha karamsar ve amacını asla bulamayacak

insan topluluklarına dönüşür, sömürüldüğünüzü anlayacak sorgulama düzeyine bile erişemezsiniz.

Bahaneler belki bugün yapacağınız vicdan muhasebesini ötelere ama geleceği daha karmaşık hâle getirmekten başka işe yaramazlar. Başarısız denemeler kaybetmekle eş değer değildir. Tüm çalışma türleri sonuca giden yolda kendine özgü disiplin gerektirir ve bu disiplin ancak hayatın tümüne yayıldığında işlevsel hâle gelir.

Bilim, matematik, felsefe ve sanat olmazsa ne mi olur? İnşa ettiğiniz bir köprüyü sallayarak depreme ne kadar dayanıklı olduğunu ölçemezsiniz. Richter ölçeğine göre hesaplayarak, bir masanın başında sadece kalem kâğıt ve belki bilgisayar programlarından yararlanarak net sonucu görebilirsiniz. Ya da bir kavşak yapılırken araç trafiğine açılıp kimlerin nasıl çarpışacağı gözlemlenerek önlem alınmaz. Tüm riskler sayılarda gizlidir. Bilimde doğruyu, sanatta güzeli, matematikte denklemi, fizikte yörüngeyi aramaz insanlığı, aslında aradığı kendisidir. Her şey tek bir cümleden evrilir, değişir ve gelişir. Bu dünyadaki yerim nedir?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

"Biliyorum birçok zorluk yaşayacaksınız. Hepsini şimdiden görür gibi oluyorum. Talihli olarak küçük bir burs bulsan bile yurt köşelerinde sürünebilirsin. Bin bir güçlükte soğuk bir banyoda yıkandıktan sonra, arkadaşlarından utanarak havlular içinde büzülerek, yurdun tek sıcak yeri olan okuma salonunda çalışan arkadaşlarının arasında kurumak zorunda kalabilirsin. Her sabah insanlarımızın balık istifi olduğu bir otobüste kendine ve resim tahtana bir yer bulabilmek için, sabah karanlığında yollara düşmek zorunda kalabilirsin. Hatta ısınmak için okul yerine kahveye gitmeyi bile isteyebilirsin. İşte bu durum ve şartlar altında bile her zaman amacının olduğunu gözden kaçırmamalısın. İnsanları etkilemek, insanlara söz geçirmek, sesini duyurmak istiyorsan, bütün bunları yapabilecek yetenekte olduğunu göstermelisin. Yoksa sonunda sıradan bir insan durumuna gelersen, kimse senin kötü şartlar altında bu duruma düşüğünü düşünmez, kimse sana gençliğinde iyi beslenemedin diye, sırf bu yüzden itibar etmez. Bir gün gelir de kendini gösterebilirsen, sen bütün bu zorlukları yaşamış olduğun için, bu zorluklara çare bulmak için herkesten daha gerçekçi davranabilirsin. Yok, eğer sen de 'Acı çekme sıramı savdım, artık öğrencilerim üzülün, asistanlarım çanta taşısın, doçentlerim olduğu yerde saysın' diye hissedersen sana da herkeşe de yazık olur. Hisseder-sen diyorum, böyle acıklı bir duruma 'düşünme' adımı veremiyorum..".

Prof. Dr. Mustafa İnan

Kendinize, çevrenize, diğerlerine ve hatta evrene fayda sağlayacak o değişimi görmek, anlamak, içinizde yatan hayalin peşinden koşarak amacınızı bulmak zorundasınız. Parçası hâline geldiğiniz dönen çarkın dişlilerine kapılmamak için sadece nefes almakla yetinirken, değişime sebep olmadığınız, iyiye evrilmediğiniz, üretmediğiniz, araştırmadığınız ve sorgulamadığınız bir hayatın yaşamakla bağdaşmadığını fark etmelisiniz. Durup bir kendine dönse, içindeki sesi dinlese, bir kez bir yerinden öğrenmeye heves etse; etrafında dönen bütün çarkların tıpkı insan yapımı putlar gibi gerçeğe yenildiğini görür insan. Ancak o zaman, bir gün diğer günün aynı olmaktan kurtulur ve beliren merak duygusu yaşamaya değer kavramlar oluşturur. Üretmeden mutluluğu, yalnız kalmadan kendinizi, bir amaca bağlanmadan gerçek sevgiyi öğrenemezsiniz. Vatan sevgisi; bilime, sanata, felsefeye ve tüm bu kavramların ötesine geçerek ilerlemeye vesile olmakla eşdeğerdir.

Bilim sadece hesap kitap değildir, doğru öğretildiğinde bir demokrasi dersidir.

"Bilim uzun ve çetin bir yoldur. Bilimi yarı yolda bırakmayın, olur mu çocuklar? Oppenheimer gibi hissediyorsanız, bırakın yüksek binaları başkası yapsın, büyük barajlarda başkası çalışsın. Bazılarına çok uzaklardan bile görünen yüksek yapılar kurmak çekici gelecektir. Bırakınız bu işleri öyleleri yapsın. Bazıları da insanları çalıştırmak, büyük teşebbüsleri idare etmek ihtirası ile yınarak kuvvetli olmak isteyeceklerdir. Bırakınız parayla da onlar uğraşsın. Sizin kuvvetli olmak gibi bir derdiniz yoksa, siz de Leonardo da Vinci gibi 'Kuvvet nedir?' diye merak ediyorsanız buyurun sizleri Mekanik kürsüsüne beklerim. Çünkü bazılarına göre 'Kuvvet' para ile organizasyonun çarpımına eşittir; bize göre de kuvvet ivme ve kütleyle ilgilendiren bir büyüklüktür. Bu iki formülü birbiriyle karıştırmayın olur mu çocuklar?"

Prof. Dr. Mustafa İnan

Bilim somut gerçeklikle ispatlar arasa da, aslında sorulan soyut sorulardan temel alır. Doğru soruyu sormak için beslenmek şarttır. Bilimle ilgilenmek evrene duyulan merakla eşdeğerdir ve bu insan için lüks değildir. Olması gereken budur. Bilim korkulacak bir olgu değil, insan kalabilmenin vazgeçilmez yoludur ve bazı şeyler hayatınızda kendiliğinden oluşur. Hiçbir faydası olmaz diye düşündüğünüz ne varsa yapın. Dostoyevski okursanız, algoritma hesabını öğrenirseniz, başka bir dilde düşünme yetisi kazanırsanız, Bach-Mozart dinlerseniz, kuantumla ilgilenirseniz ne mi olur? Doğru düşünür, doğru sorular sorar, muhakkeme yeteneği kazanır, problem çözme becerisi edinirsiniz.

Kişiyi hayatta bundan büyük fayda var mıdır?

İnşaat mühendisi, akademisyen, bilim insanı, TÜBİTAK'ın kurucularından Prof. Dr. Mustafa İnan'a; imkânsızı kabullenmeyen, bilim sevgisini vatani korumakla eşdeğer gören, geçmişe ışık geleceğe ilham olan, değerlerimize sahip çıkan hocaların hocasına saygı, minnet ve rahmetle..

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

AJANDA

konu:DÜKKÂN

konudukân bir KAFKAOKUR dergisi ortak markasıdır.

HEMEN ALIŞVERİŞE BAŞLA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

www.konudukkan.com

Edward Scissorhands

Class
Page 20

Mehmet Ali & Akşemsefasi

KAFKAOKUR • Mart 2020 • Çiğdem Tulay Pala 27

MESAFELİYİM

EREN
CANER
POLAT

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mahmet Ali & Akgönese

KAFKAOKUR - Mart 2020 - Çizim: Eren Caner Polat

ETGAR KERET

Başımı sallayıp yeniden başlıyorum. Bir adam bir odada oturuyor, tek başına. Kendini yalnız hissediyor. O, bir yazar. Bir öykü yazmak istiyor. Son öyküsünü yazalı çok olmuş ve öykü yazmayı özlemiş. Bir şeyden başka bir şey yaratma duygusunu özlemiş – doğru, bir şeyden bir şey yaratmak. Çünkü hiçbir şeyden bir şey yaratmak tamamen uydurmak demektir ve değeri yoktur. Herkes yapabilir. Fakat bir şeyden bir şey yaratıyorsan bu onun gerçekten orada olduğu ve senin onu yeni, daha önce gerçekleşmemiş bir şeyin parçası olarak keşfettiğin anlamına gelir. Adam bir duruma dair bir öykü yazmaya karar verir. Siyasi duruma dair değil, sosyal duruma dair de değil. İnsanlığa dair. İçinde bulunduğu insanlık durumuna dair. Fakat zihni bomboştur. Bir öykü belirmez. İçinde bulunduğu insanlık durumunun bir öykülük değeri yoktur ve öyküyü yazmaktan vazgeçmek üzeredir ki birden...